

1. Kulturtilbud og kulturbruk generelt

1.1. Tilgang til kulturtilbud

For å kunne bruke ulike kulturtilbud, er det viktig at det fins tilbud i rimelig avstand fra der man bor.

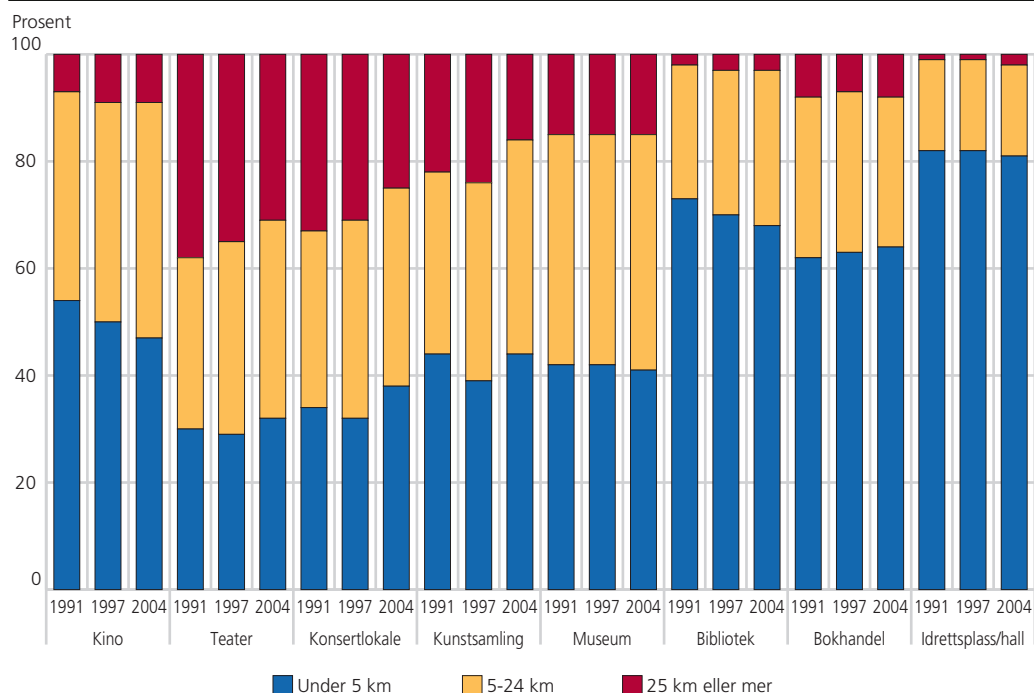
Norge er et langstrakt, kupert og tynt befolkert land. Kulturtilbudene er derfor ulikt fordelt, avhengig av hvor i landet man bor. Figur 1.1. viser avstanden den gjennom-

snittlige nordmann har til ulike kulturelle tilbud og hvordan utviklingen har vært fra 1991 til 2004.

Idrettsplasser er nærmest

Det tilbudet flest har god tilgang til er en idrettsplass eller idrettshall. I 1991 var det 82 prosent som hadde under 5 kilometer til et slikt tilbud. I 2004 var andelen 81

Figur 1.1. Avstand til ulike kulturtilbud i 1991, 1997 og 2004. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

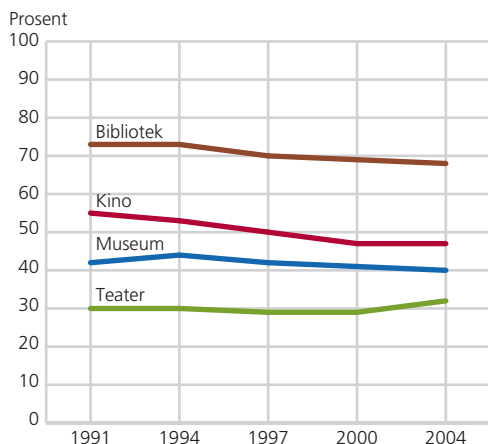
prosent. Andelen som hadde 25 kilometer eller mer var 1 prosent i 1991 og 2 prosent i 2004. Det er derfor ikke grunnlag for å si at det har vært noen endring.

Lett å få tak i bøker og å gå på kino

Bibliotek eller offentlig boksamling er også et kulturtilbud som er lett tilgjengelig for de fleste. I 1991 hadde 73 prosent og i 2004 hadde 68 prosent kortere enn 5 kilometer til et slikt tilbud. Henholdsvis 2 og 3 prosent hadde 25 kilometer eller mer til dette kulturtilbudet. Disse tallene er i tråd med antallet bibliotek, som har sunket betydelig de seinere åra (Pettersen 2006).

Bokhandel er en annen måte å få tak i bøker på. Også slike tilbud er det god tilgang til. I 1991 var det 62 prosent som hadde under 5 kilometer til bokhandel. I 2004 var andelen 63 prosent. Kino eller lokale med jevnlig spillefilmframvisninger er det også mange som har i nærheten. I 1991 var det 55 prosent som bodde under 5 kilometer fra et slikt tilbud, i 2004 var andelen 45 prosent.

Figur 1.2. **Andel som bor under 5 km fra nærmeste kino, teater, museum og bibliotek. 1991-2004. Prosent**

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

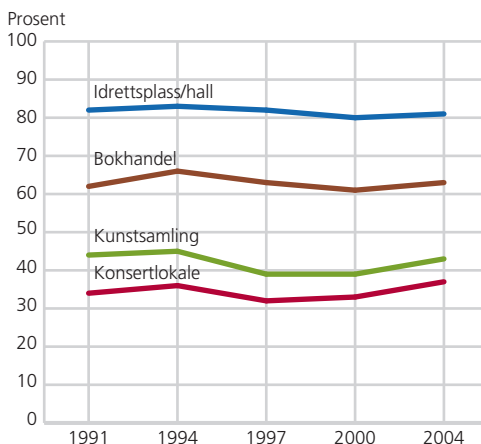
Fire av ti bor under 5 kilometer fra kunstgalleri og museum

I 1991 var det 44 prosent som hadde under 5 kilometer til nærmeste galleri eller lokale med jevnlig kunstutstillinger. I 2004 var andelen 43 prosent. Lignende tall gjelder for museum. I 1991 var det 42 prosent som hadde under 5 kilometer til et slikt tilbud, i 2004 var det 40 prosent.

Lengst avstand til konsertsal og teater

De tilbudene vi har lengst vei til er konsertlokaler og teatre. I 1991 var det 34 prosent som bodde under 5 kilometer fra nærmeste konsertsal eller lokale med jevnlig musikkarrangement. I 2004 var andelen 37 prosent. I 1991 var det 38 prosent som hadde 25 kilometer eller mer til et slikt kulturtilbud. I 2004 var andelen sunket til 25 prosent. Teater eller lokale med jevnlig teaterforestillinger var det 30 prosent som hadde under 5 kilometer til i 1991, 32 prosent i 2004. 38 prosent hadde 25 kilometer eller mer til et slikt kulturtilbud i 1991, 31 prosent i 2004.

Figur 1.3. **Andel som bor under 5 km fra nærmeste konsertlokale, kunstsamling, bokhandel og idrettsplass/-hall. 1991-2004. Prosent**

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Dårligere tilgang til kino og bibliotek

Figur 1.2 og 1.3 viser utviklingen i andelen som bor under 5 kilometer fra de ulike kulturtilbudene gjennom alle undersøkelsene fra 1991 til 2004. De viser at det ikke har vært store endringer i tilgangen til noen av tilbudene i løpet av disse åra. Likevel er det tydelig at det har vært en liten men jevn nedgang i tilgangen til kinolokaler og bibliotek. For de andre tilbudene har det vært små endringer. Vi har vært inne på, slik det går fram av figur 1.1 at det likevel har vært visse positive endringer for teatre og konsertlokaler. Det har vært en nedgang i andelen som bor 25 kilometer eller mer fra slike kulturtilbud.

Store forskjeller i kulturtilgang i ulike bostedsstrøk

Tabell 1.1 viser at det både i 1991 og i 2004 var mye bedre tilgang til de ulike kulturtilbudene blant dem som bor i byene i forhold til dem som bor mindre tettbygde strøk og spesielt i forhold til spredtbygde strøk. I spredtbygde strøk er tilgangen til lokaler for teaterforestillinger og konsertlokaler særlig lav. Det tilbudet der forskjellen er minst mellom ulike bostedsstrøk, er tilgangen til idrettsplass eller idrettshall. Her er det liten forskjell mellom byer og mindre tettbygde strøk, og nær 50 prosent i spredtbygde strøk bor under 5 kilometer fra et slik tilbud.

Tilgang til kino og bibliotek mest ned i byene

Nedgangen i tilgang til kino og bibliotek mellom 1991 og 2004 har særlig skjedd i byene. Økningen i tilgang til konsertlokale har særlig foregått i mindre tettbygde og i spredtbygde strøk.

Dårligere tilgang til kino og bibliotek også i Oslo

Tabell 1.2 viser tilgangen til ulike kulturtilbud i 1991 og 2004 for befolkningen i Oslo, som stort sett regnes for å ha det beste tilbudet i landet på dette feltet. Tallene viser at det også i Oslo har vært en nedgang i andelen som bor under 5 kilometer fra kino og bibliotek. Her har det også blitt færre som har kort avstand til idrettsplass eller idrettshall. Ellers følger Oslo trenden

Tabell 1.2. **Andel Oslo-boere som har under 5 km til ulike kulturtilbud. 1991 og 2004. Prosent**

	Oslo	
	1991	2004
Lokale for kinoforestillinger	71	60
Lokale for teaterforestillinger	39	50
Konsertlokale	39	49
Galleri/kunstsamling	57	52
Museum	56	53
Bibliotek/offentlig boksamling	95	83
Bokhandel	89	93
Idrettsplass/-hall	100	89
Antall svar	186	200

Tabell 1.1. **Andel som har under 5 km til ulike kulturtilbud, etter bostedsstrøk. 1991 og 2004. Prosent**

	Tettbygd 100 000 el. flere		Tettbygd 20 000-99 000		Tettbygd under 20 000		Spredtbygd strøk	
	1991	2004	1991	2004	1991	2004	1991	2004
Lokale for kinoforestillinger	65	54	73	62	57	53	22	24
Lokale for teaterforestillinger	44	49	45	46	27	31	6	8
Konsertlokale	45	48	49	52	34	40	5	12
Galleri/kunstsamling	56	53	61	59	46	46	11	17
Museum	52	49	49	56	45	43	21	19
Bibliotek/offentlig boksamling	88	80	82	75	78	79	41	38
Bokhandel	85	89	81	78	66	66	17	27
Idrettsplass/-hall	97	91	90	93	88	89	49	55
Antall svar	370	422	363	383	845	606	400	393

som viser at teater og konsertlokale har blitt lettere tilgjengelig.

Høyt utdannede bor på steder med lettere tilgang til kulturtilbud

Tall fra 2004-undersøkelsen viser at personer med høyere utdanning i større grad bor i byer enn de med lav utdanning. Blant dem som har utdanning utover videregående skole er det 52 prosent som bor i tettbygde strøk med 20 000 innbyggere eller mer, mens andelen er 34 prosent blant dem som ikke har videregående utdanning. Dette har betydning for tilgjengeligheten av kulturtilbud. Tabell 1.3 viser at alle kulturtilbud er lettere tilgjengelig for dem med høy utdanning enn for dem med lav utdanning. Dette forholdet var temmelig tydelig både i 1991 og i 2004.

Flest ville brukt kino mer dersom den var nærmere hjemmet

I undersøkelsen i 1994, 1997 og 2000 ble det stilt spørsmål til dem som bor minst 25 kilometer unna ulike kulturtilbud, om økt tilgjengelighet til tilbudene ville føre til økt bruk av dem. Dette gjelder i ulik grad for de ulike tilbudene. Tabell 1.4 viser at blant dem som bor minst 25 kilometer unna en kino, ville 54 prosent gå oftere på kino i 1994 dersom de hadde et slikt tilbud nærmere hjemmet. I 1997 og i 2000 var

andelen lavere. Fremdeles er likevel kino det kulturtilbudet flest ville bruke mer dersom de hadde et tilbud nærmere også i de seinere åra. Dette til tross for at tilgangen til kinotilbud har vært noe synkende og kinobesøket har økt. Muligens har viljen til å reise lenger for å gå på kino økt i disse åra.

Etter kino er det teater flest ville ha besøkt mer, dersom de hadde et slikt tilbud nærmere hjemmet sitt. Denne andelen har holdt seg temmelig stabil i de åra vi har målt dette. Dette kan vi se i sammenheng med at det har vært svært liten endring i andelen som har slikt tilbud i nærheten mellom 1991 og 2004.

Tabell 1.4. **Andel som ville bruke ulike kulturtilbud oftere dersom de hadde dem i nærheten, blant personer som bor minst 25 kilometer unna nærmeste lokale/sted hvor slike kulturtilbud er jevnlig tilgjengelig. 1994, 1997 og 2000¹. Prosent**

	1994	1997	2000
Kino	54	39	43
Teater	35	37	34
Populærkonsert	27	24	25
Museum	20	14	9
Bibliotek	16	16	4
Idrettsarrangement	14	23	11
Kunstutstilling	13	10	11
Klassisk konsert	11	11	11
Opera	8	8	7

¹ Dette spørsmålet ble ikke stilt i 2004.

Tabell 1.3. **Andel som har under 5 km til ulike kulturtilbud, etter utdanning. 1991 og 2004. Prosent**

	Ungdomsskole		Videregående skole		Univers./høgskole, kort		Univers./høgskole, lang	
	1991	2004	1991	2004	1991	2004	1991	2004
Lokale for kinoforestillinger	51	42	54	46	66	55	62	57
Lokale for teaterforestillinger	27	27	29	30	40	39	34	42
Konsertlokale	33	28	32	36	43	44	38	47
Galleri/kunstsamling	39	35	43	40	54	52	54	55
Museum	40	35	41	39	47	50	53	52
Bibliotek/offentlig boksamling	70	61	73	67	76	73	79	77
Bokhandel	58	56	63	61	72	72	71	78
Idrettsplass-/hall	77	77	82	80	87	85	90	89
Antall svar	399	267	983	812	175	340	222	164

Etter kino og teater er det populærkonserter som nordmenn helst ville benytte mer dersom de i større grad hadde slike tilbud i nærheten. Disse tallene har på samme måte som teater vært temmelig stabile fra 1994 til 2000, og har ligget rundt 25 prosent.

Som vi har sett over, har andelen som har nær tilgang til museer holdt seg nokså stabil fra 1991 til 2004. Andelen som ville ha besøkt museer oftere dersom de i større grad hadde slike tilbud i nærheten, har derimot sunket betydelig fra 1994 til 2000. Mens andelen var 20 prosent i 1994, var den bare 9 prosent i 2000.

Kunstutstilling, klassisk musikk og opera er de tilbudene folk som bor 25 kilometer unna eller mer, i minst grad ville bruke mer dersom de hadde dem nærmere hjemstedet. For alle tilbudene har andelen ligget i nærheten av 10 prosent, og endringen har vært liten fra 1994 til 2000.

Siden både folkebibliotek og idrettsplasser er lett tilgjengelig for de aller fleste, er få personer med i tallene over de som bor minst 25 kilometer unna slike tilbud. Derfor er tallene ustabile og usikre for disse tilbudene.

Få ville gått mer i opera om den var nærmere hjemmet

Bedre tilgjengelighet ville slå ulikt ut for forskjellige aldersgrupper. De unge ville i størst grad økt besøket på kino dersom de bodde nærmere slike tilbud. Blant dem i alderen 16-24 år som bor mer enn 25 km unna et kinolokale ville 65 prosent gå mer på kino dersom de hadde en kino som var nærmere hjemstedet sitt. Det er de middelaldrende (45-66 år) som i særlig grad ville ha økt besøket på teater, museer, opera, kunstutstillinger og klassiske konserter. Det er likevel bare 12 prosent i denne aldersgruppen som ville ha gått på opera i større grad dersom de hadde et slik tilbud

nærmere hjemstedet sitt. For teater er det tilsvarende tallet 44 prosent.

Utdanning har også en viss betydning for ønsket om å ha kulturtilbud i nærheten. Blant dem med høy utdanning som bor minst 25 km unna de ulike tilbudene, er det særlig økt tilgang til lokaler med klassisk konsert og opera det legges vekt på. I noen grad også teater. Derimot er det ikke noen klar sammenheng mellom utdanning og om man oftere ville gå på kino, populærkonserter, kunstutstillinger eller museer dersom slike tilbud var nærmere hjemstedet. (Tallgrunnlaget er for lite til å vurdere idrettsarrangementer og bibliotek i denne sammenhengen.)

Det er mulig å tolke resultatene som et uttrykk for at kulturbruk er et produkt både av tilgjengelighet og interesse.

1.2. Kulturbrukerne

Klar økning og flest på kinobesøk

Andelen som bruker ulike kulturtilbud og utviklingen i andelen brukere fra 1991 til 2004, varierer fra tilbud til tilbud. Kino er det tilbudet som brukes av flest personer. Dette tilbudet har også hatt en økning i andelen brukere fra 1991 til 2004. Mens 58 prosent var på kino i løpet av de siste 12 månedene i 1991 var andelen økt til 68 prosent i 2004. Økningen har vært nokså stabil i disse åra.

Høyest besøksandel på idrettsarrangement i OL-året 1994

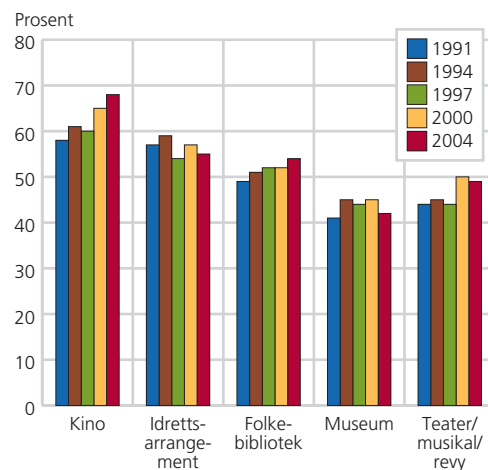
Det er også mange som går og ser på idrettsarrangement. Høyest brukerandel, 59 prosent, var det i løpet av disse åra i 1994. Dette har sannsynligvis sammenheng med at de olympiske vinterlekene ble arrangert på Lillehammer det året. I 2004 var det en andel på 55 prosent som hadde

vært og sett på idrettsarrangement de siste 12 måneder.

Økning også for bruk av folkebibliotek

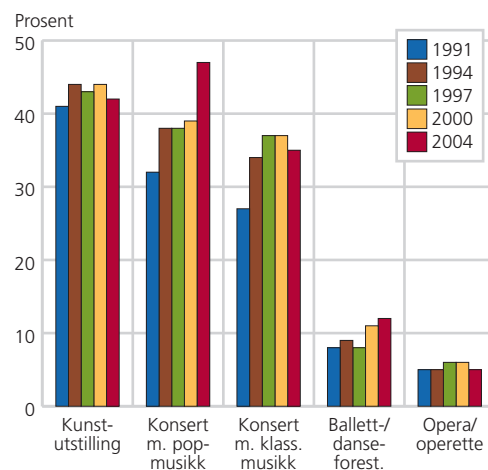
Etter kino og idrettsarrangement er det folkebibliotek som flest bruker i løpet av et år. Andelen har vært svakt økende, fra 49 prosent i 1991 til 54 prosent i 2004.

Figur 1.4. Andel som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1991-2004. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.5. Andel som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1991-2004. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Økning for teater, ikke for museer

Andelen som går på museer per år har hatt en noe ujevn utvikling fra 1991 til 2004. Andelen har likevel holdt seg på om lag samme nivå i 2004 som i 1991. I 1991 var andelen 41 prosent, mens den var 42 prosent i 2004. Besøksandelen på teater/musikal/revy var på 1990-tallet omtrent på samme nivå som museumsbesøket, men har i 2000 og 2004 hatt en økning. Andelen besøkende var på 44 prosent i 1991 og 49 prosent i 2004.

Også besøksandelen på kunstutstilling har hatt en ujevn utvikling, men variasjonene har likevel vært små; mellom 41 prosent i 1991 og 44 prosent i 1994. I 2004 var besøksandelen på 42 prosent.

Sterk økning for konserter

Andelen som har vært på konsert med populærmusikk o.a. har hatt den største økningen fra 1991 til 2004. Mens besøksandelen siste 12 måneder var på 32 prosent i 1991, har det vært en nokså jevn stigning til 47 prosent i 2004. Også for konserter med klassisk musikk o.a. har det vært økning, men bare mellom 1991

og 1997. I 1991 var besøksandelen på 27 prosent, mot 37 prosent i 1997. Seinere har økningen stagnert og besøksandelen var på 35 prosent i 2004.

Ballett- og danseforestillingenes besøksandel har økt fra 1991 til 2004. Denne økningen har skjedd etter årtusenskiftet. Mens besøksandelen var 8 prosent i 1991, var den 12 prosent i 2004. Opera/operetteforestillingenes besøksandel har derimot ikke endret seg særlig mye i denne perioden. Den var på 5 prosent både i 1991 og 2004.

Kjønn er et kulturbruksskille

Et av de klare trekkene ved befolkningens kulturbruk er forskjellen mellom menn og kvinner. Tabell 1.5 viser at andelen som bruker de fleste kulturtilbudene, er atskillig høyere blant kvinner enn menn. Dette gjelder folkebibliotek, teater, kunstutstilling, klassisk konsert, ballett-/danseforestillinger og tros-/livssynsmøter. Denne forskjellen har holdt seg nokså stabil fra begynnelsen av 1990-tallet og fram til i dag. Det er bare for idrettsarrangementene at menn peker seg ut som mer aktive tilskuere enn kvinnene. Også denne forskjell-

Tabell 1.5. **Andel som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter kjønn. 1991, 1994, 1997 og 2004. Prosent**

	Menn					Kvinner				
	1991	1994	1997	2000	2004	1991	1994	1997	2000	2004
Kino	56	62	59	64	68	61	61	61	66	68
Idrettsarrangement	66	65	61	62	62	49	53	48	51	49
Folkebibliotek	46	44	46	46	47	52	57	58	59	61
Museum	41	45	47	46	42	41	46	40	44	42
Teater/musikal/revy	38	38	41	44	42	51	51	48	57	56
Kunstutstilling	37	38	38	41	37	45	50	48	47	47
Populærkonsert o.a.	35	39	41	42	46	30	37	35	37	47
Klassisk konsert o.a.	23	29	33	32	29	31	39	40	41	41
Ballett/dans	5	6	6	9	9	10	11	11	14	15
Opera/operette	4	5	4	6	4	6	6	7	6	7
Kulturfestival	..	..	..	..	28	..	..	..	..	28
Tros-/livssynsmøte	..	34	34	36	36	..	44	44	46	43
Antall svar	1 001	968	1 111	1 108	1 002	1 000	1 033	1 085	1 078	996

len har holdt seg stabil i de seinere åra. En analyse av kulturbruksdataene fra 1991 til 2000 viser at disse kjønnsforskjellene opprettholdes selv om det kontrolleres for andre bakgrunnsvariabler (Danielsen 2006). Analysen viser også at det samme gjelder for alder og utdanning, faktorer vi kommer tilbake til lenger ute i publikasjonen.

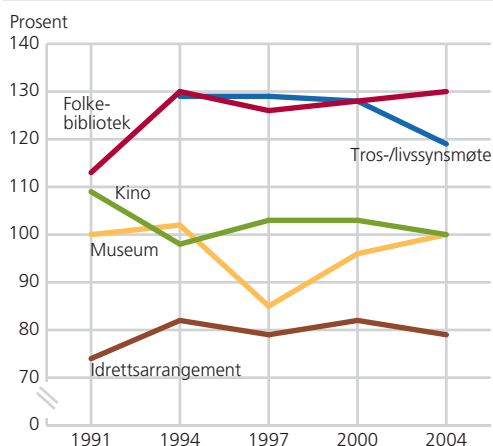
Andelen kvinner og menn som går på kino i løpet av et år, er nokså identisk. Den økningen som har funnet sted de seinere åra gjelder derfor begge kjønn. I tillegg til kino gjelder det både populærkonserter o.a., klassiske konserter o.a. og ballett-/danseforestillinger. Besøk på disse tilbudene har også økt for begge kjønn. For klassiske konserter skjedde økningen særlig på første del av 1990-tallet. Ellers finner vi en økning i andelen som går på folkebibliotek blant kvinner som vi ikke finner blant menn.

Kvinnene er mer aktive enn menn på de fleste kulturområder uansett utdanningsnivå. Dette gjelder folkebibliotek, teater, ballett-/danseforestillinger og tros-/

livssynsmøter. For klassiske konserter o.a. er kvinnenes andel betydelig høyere enn mennenes på alle utdanningsnivåer unntatt det høyeste. Her har mennene en liten overvekt. For opera/operette er det derimot slik at kvinnene har en klar overvekt på høyeste utdanningsnivå, mens forskjellen er mindre for de lavere utdanningsnivåene. Uansett utdanning er det temmelig lik andel mellom menn og kvinner for kinobesøk, museumsbesøk, populærkonserter o.a. og kulturfestivaler. På alle utdanningsnivåer er andelen som går og ser på idrettsarrangement høyere blant menn enn blant kvinner. Særlig er forskjellen stor blant personer som har kort universitets- eller høyskoleutdanning.

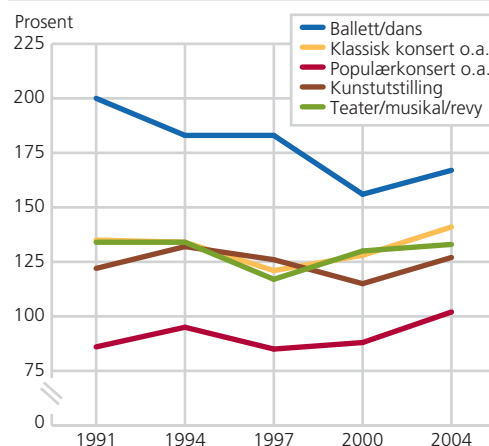
Figurene 1.6 og 1.7 viser kvinners besøksandel på ulike kulturtilbud siste 12 måneder fra 1991 til 2004 i forhold til menns besøksandel. 100 prosent markerer at andelen er lik mellom menn og kvinner. Hvor mye andelen er over 100 prosent indikerer i hvilken grad kvinner er mer aktive enn menn, og omvendt for under 100 prosent.

Figur 1.6. **Kvinnens besøksandel i forhold til menns besøksandel på ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1991-2004. Prosent**

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.7. **Kvinnens besøksandel i forhold til menns besøksandel på ulike kulturtilbud siste 12 måneder¹. 1991-2004. Prosent**

¹ Opera/operette er ikke tatt med her, fordi tallet på andelen brukere er så lavt at små forskjeller vil gi store utslag.

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner går mer på tros-/livssynsmøter og bibliotek enn menn

Figur 1.6 viser at kvinner er mindre aktive enn menn når det gjelder besøk på idrettsarrangement. Stort sett i hele perioden har kvinners andel av menns besøksandel ligget på rundt 80 prosent. Andelen som har vært på kino har stort sett ligget rundt 100 prosent, det vil si at menn og kvinner har hatt omtrent samme besøksandel i denne perioden. Kvinners andel på museum har også ligget rundt 100 prosent, men var nede på 85 prosent i 1997.

Når det gjelder besøk på folkebibliotek og tros- eller livssynsmøter, er kvinner tydelig overrepresentert i forhold til menn. Kvinnenes andel har mest ligget rundt 130 prosent av mennenes, men hadde en andel på 113 prosent i 1991.

Stor forskjell i besøk på ballett/dans mellom kvinner og menn

Figur 1.7 viser forholdet i andelen brukere mellom menn og kvinner på samme måte som figur 1.6). Den viser at andelen kvinner som har vært på populærkonserter o.a. siste 12 måneder er omtrent på nivå

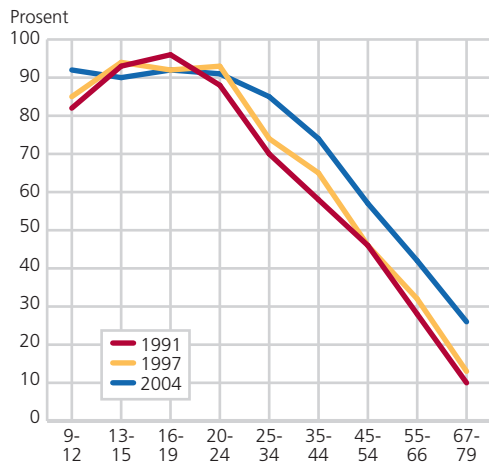
med menns andel. For besøk på klassiske konserter o.a., kunstutstillinger og teater/musikal/revy har kvinnenes besøksandel ligget rundt 120 til 135 prosent av mennenes besøksandel. For besøk på ballett- eller danseforestilling er forskjellen særlig stor. Her var kvinners andel 200 prosent i forhold til menns besøksandel i 1991. Den sank så til omtrent 185 prosent i 1994 og 1997. Andelen var på cirka 150 prosent i 2000, for så å stige til omtrent 170 prosent i 2004. Det er tydelig at kvinner i langt større grad foretrekker å gå på ballett- eller danseforestillinger enn det menn gjør.

Tabell 1.6 viser forskjellen i andelen som brukte ulike kulturtilbud siste 12 måneder i 2004, mellom menn og kvinner med ulik utdanningsnivå. Tallene for kino viser at forskjellen mellom menn og kvinner varierer noe med utdanningsnivå. Blant personer med utdanning på ungdomsskolenivå og med høyere utdanning er kvinner noe mer aktive enn menn. Blant personer med videregående skole som høyeste utdanningsnivå er det derimot menn som er de mest aktive kinogjengerne. Forskjellene er

Tabell 1.6. **Andel som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter kjønn og utdanning. 2004. Prosent**

	Ungdomsskole		Videregående skole		Universitet/høgskole, kort		Universitet/høgskole, lang	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Kino	41	47	65	60	76	81	86	90
Idrettsarrangement	46	40	61	48	72	48	61	49
Folkebibliotek	36	45	38	54	57	73	53	70
Museum	34	29	34	33	49	53	66	66
Teater/musikal/revy	30	37	38	52	54	72	58	73
Kunstutstilling	26	25	29	43	54	68	67	70
Populærkonserter o.a.	28	25	48	47	62	62	59	65
Klassisk konsert o.a.	19	31	24	35	40	59	53	48
Ballett/dans	5	7	8	11	13	19	7	27
Opera/operette	5	2	2	7	8	8	7	15
Kulturfestival	15	14	30	29	32	32	32	37
Tros-/livssynsmøte	33	49	32	35	36	48	48	50
Antall svar	132	135	422	390	154	186	83	81

Figur 1.8. **Andel som har vært på kino siste 12 måneder, etter alder i 1991, 1997 og 2004. Prosent**

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

derimot ikke så store, så det er liten grunn til å legge så stor vekt på dem.

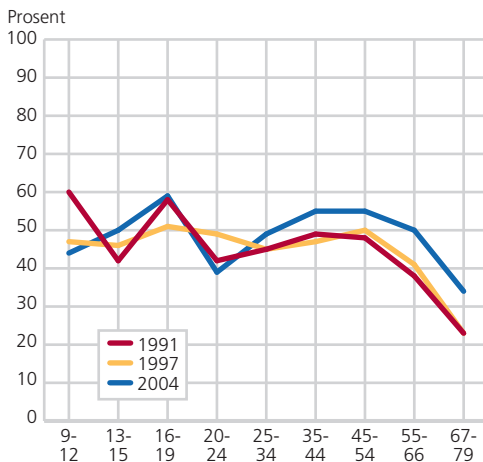
Menn mest på idrettsarrangement uansett utdanning

Tallene for besøk på idrettsarrangement er annerledes. Her er det systematisk høyere tall for menn enn for kvinner på alle utdanningsnivåene. Særlig er forskjellen stor blant dem med kort videregående utdanning.

Kvinner er i flertall på mange kulturtilbud stort sett uansett utdanning

Det omvendte finner vi for besøk på både folkebibliotek, teater/musikal/revy, tros-/livssynsmøte og ballett/dans. Her er kvinnes andel høyere enn menns på alle utdanningsnivåer. For besøk på kunstutstilling, klassisk konsert o.a. og opera/operette varierer forskjellen mellom kjønnene noe. Blant personer i de fleste utdanningsgruppene har likevel kvinner høyere besøksandel enn menn. Besøk på museum, kulturfestival og populærkonsert er nokså jevnt fordelt mellom menn og kvinner uansett utdanningsnivå.

Figur 1.9. **Andel som har vært på teater, musikal eller revy siste 12 måneder, etter alder i 1991, 1997 og 2004. Prosent**

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

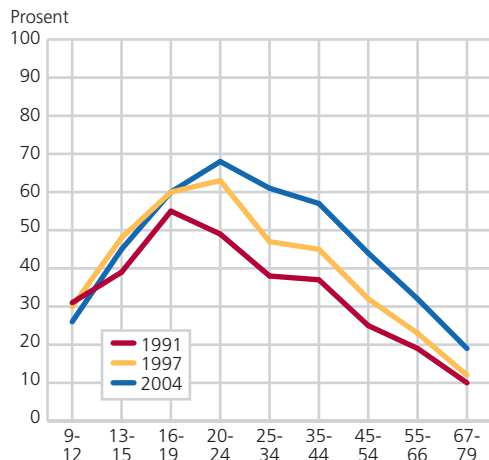
Sammenligner vi disse tallene med tall fra undersøkelsen i 1991 og 1994 (Vaage 1996), ser vi svært mye av det samme mønsteret. De klare forskjellene på alle utdanningsnivåer som vi fant for klassisk konsert o.a. og kunstutstilling i 1991/1994, finner vi ikke lenger i 2004.

De følgende figurene er eksempler på hvordan utviklingen har vært i andelen som har brukt noen kulturtilbud i forskjellige aldersgrupper.

Økende andel godt voksne går på kino, teater og populærkonserter og annet

Figur 1.8 viser at andelen som har vært på kino i både 1991, 1997 og 2004, har vært rundt 90 prosent blant barn og unge. Deretter har det vært en synkende kurve med økende alder. Denne kurven var brattere i 1991 og 1997 enn i 2004. Dette viser at voksne og eldre i noe større grad har gått på kino i løpet av de siste 12 måneder i de seinere åra enn tidligere.

Figur 1.10. Andel som har vært på konsert med populærmusikk o.a. siste 12 måneder, etter alder i 1991, 1997 og 2004. Prosent

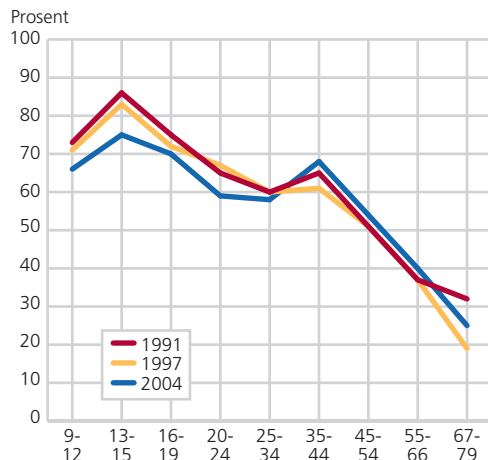
Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.9 som viser utviklingen i besøk på teater/musikal/revy, viser en bølgebevegelse, særlig i 2004.

Dette betyr at det særlig er unge og de godt voksne som går på slike kulturtilbud. Blant barn og unge voksne er andelen lavere. Figuren viser i tillegg at det også her har vært en økning i besøksandelen blant de godt voksne og eldre. Det samme gjelder figur 1.10, som viser utviklingen i besøk på konsert med populærmusikk o.a. Det har vært en økning blant de voksne i de seinere åra. Det er likevel ungdom og unge voksne som er de ivrigste brukerne.

Figur 1.11 viser at også besøk på idrettsarrangement har en bølgebevegelse etter alder. Barn og middelaldrende er de ivrigste brukerne av dette tilbudet. På samme måte som for teater og så videre er andelen lavere blant unge voksne og eldre. Det som figuren ellers viser, er at andelen som går på slike arrangement var lavere i 2004 enn de tidligere åra for barn, unge og unge voksne.

Figur 1.11. Andel som har vært på idrettsarrangement siste 12 måneder, etter alder i 1991, 1997 og 2004. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Lavest gjennomsnittsalder for kino-publikum

Tabell 1.7 viser den gjennomsnittlige alderen for dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder fra 1991 til 2004. Den viser også at gjennomsnittsalderen for alle i alderen 9-79 år i hele perioden fra 1991 til 2004 har ligget noe over eller under 39 år i disse undersøkelsene. Gjennomsnittsalderen for dem som har gått på kino, har derimot ligget mellom 31 og 32 år fram til og med 2000. I 2004 økte alderen til 33,5 år. Likevel har kinoene den laveste gjennomsnittsalderen for sitt publikum i forhold til andre kulturtilbud. Idrettsarrangement, populærkonserter o.a., og ballett-/danseforestillinger har alle hatt et publikum med gjennomsnittsalder under 35 år, unntatt i 2004. Da økte brukernes gjennomsnittsalder for alle kulturtilbudene, til tross for at befolkningens gjennomsnittsalder var lavere i 2004 enn i 1997.

Høyest gjennomsnittsalder for opera-publikummet

Opera/operettepublikummet hadde den høyeste gjennomsnittsalderen i alle undersøkelsene, fulgt av klassisk konsert o.a. og kunstutstilling. Også for disse tilbudene var gjennomsnittsalderen høyere i 2004 enn i noen av de tidligere undersøkelsene. Disse tallene gir indikasjon på at de godt voksne i stadig større grad gjør seg gjeldende som brukere av kulturtilbud.

Utdanning henger sterkt sammen med bruk av kulturtilbudene

Tabell 1.8 viser at det er en svært tydelig sammenheng mellom graden av utdan-

ning og bruk av de ulike kulturtilbudene. Nesten for samtlige tilbud øker bruken jevnt med økende utdanningsnivå. Det eneste helt tydelige avviket er andelen som har vært på idrettsarrangement. Her er besøksandelen nokså jevn fra utdanning på videregående skole-nivå og høyere.

Mest økt kulturbruk blant de med lavest utdanning

Endringen i andelen som brukte kulturtilbud fra 1991 til 2004 i ulike utdanningsgrupper, har vært mest positiv for dem med lavest utdanning. I denne gruppen har det vært en viss økning for de fleste kulturtilbudene. For de andre utdannings-

Tabell 1.7. Gjennomsnittlig alder for alle 9-79 år og for dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004

	1991	1994	1997	2000	2004
Gjennomsnittsalder totalt	39,1	37,9	39,9	38,6	39,6
Kino	31,1	30,9	32,2	31,8	33,5
Idrettsarrangement	34,8	32,9	34,6	34,0	35,4
Populærkonsert o.a.	33,1	31,7	34,1	34,4	35,7
Ballett/dans	34,8	32,5	33,5	33,1	36,0
Folkebibliotek	34,3	33,5	36,4	35,0	36,6
Museum	36,9	36,4	37,9	37,0	38,2
Teater/musikal/revy	36,4	35,3	37,7	37,6	39,0
Kunstutstilling	39,3	37,7	39,9	39,1	41,5
Klassisk konsert o.a.	39,5	37,8	39,4	41,0	42,0
Opera/operette	42,7	40,4	41,9	44,0	49,4

Tabell 1.8. Andelen som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter utdanning. 1991, 1997 og 2004. Prosent

	Ungdomsskole			Videregående skole			Universitet/høgskole, kort			Universitet/høgskole, lang		
	1991	1997	2004	1991	1997	2004	1991	1997	2004	1991	1997	2004
Kino	36	40	44	56	54	63	73	70	79	73	77	88
Idrettsarrangement	49	42	43	58	54	55	58	58	59	52	54	55
Populærkonsert o.a.	23	27	27	32	36	47	44	54	62	40	52	62
Ballett/dans	4	6	6	6	5	9	9	8	16	15	14	17
Folkebibliotek	35	37	40	44	47	46	56	63	65	62	68	62
Museum	29	28	32	37	38	33	52	51	52	55	65	66
Teater/musikal/revy	26	26	33	44	43	45	51	53	64	64	65	65
Kunstutstilling	25	25	26	39	40	36	55	60	62	69	69	69
Klassisk konsert o.a.	18	23	25	25	33	30	29	45	50	50	54	50
Opera/operette	1	3	3	5	4	5	9	11	8	14	12	11

gruppene har tendensen vært noe varierende fra tilbud til tilbud. Det eneste tilbudet hvor det har vært en økning i andelen brukere i alle utdanningsgrupper gjelder besøk på populærkonserter o.a..

Fremdeles store forskjeller mellom utdanningsgrupper, til tross for en viss bedring

Har det så vært noen utjevning mellom utdanningsnivåene i bruken av kulturtilbud i perioden fra 1991 til 2004? Ser vi på forholdet mellom personer på ungdomsskolenivå og lang universitets- eller høgskolenivå finner vi følgende forhold: For kinobesøkets del var besøksandelen blant dem med bare ungdomsskole 49 prosent av andelen blant dem med lang universitets- eller høgskoleutdanning i 1991. I 2004 var dette forholdet på 50 prosent.

For populærkonserter o.a. var forholdet 58 prosent i 1991 og 44 prosent i 2004. For besøk på ballett- eller danseforestillinger var forholdet 27 prosent i 1991 og 35 prosent i 2004. For besøk på folkebibliotek var forholdet 56 prosent i 1991 og 64 prosent i 2004. For museumsbesøk var forholdet 53 prosent i 1991 og 48 prosent i 2004. For teaterbesøk var forholdet 41 prosent mot 51 prosent og for kunstutstilling 36 prosent mot 38 prosent. For klassiske konserter o.a. var forholdet 36 prosent mot 50 prosent, og for opera/operette var forholdet 7 mot 27 prosent. Det siste er et nokså usikkert tall i og med at grunnlagstallene er nokså små. Disse tallene viser at det for noen av kulturtilbudene har vært en viss endring. Likevel er det fremdeles store forskjeller i andelen som bruker kulturtilbud mellom dem som har lav og dem som har høy utdanning.

Stor forskjell i kulturbruk etter utdanning også i ulike aldersgrupper

På grunn av utdanningseksplisjonen i de siste tiåra har yngre personer bedre utdan-

ning enn de som er eldre. At personer med høy utdanning er mer aktive kulturbrukere enn dem med lav utdanning, kan derfor henge sammen med at de med høy utdanning har lavere alder. Det er nok noe i det. Likevel viser tabell 1.9 at på alle alderstrinn fra 25 år og oppover er andelen kulturbrukere mye større blant dem med høy utdanning enn dem med lav utdanning. Dette gjelder så godt som alle kulturtilbud. For eksempel er det slik at andelen som har vært på opera eller operette siste 12 måneder blant 67-79-åringer var 2 prosent i 2004 blant dem med lavest utdanning, mens den i samme aldersgruppe var 26 prosent blant dem med utdanning utover videregående skole. Og i aldersgruppen 25-44 år hadde 24 prosent blant dem med lavest utdanning vært på kunstutstilling siste 12 måneder, mens andelen var 57 prosent blant med utdanning utover videregående skole.

Kvartiler betyr at de som er med i undersøkelsen er plassert i en av fire ganske like store grupper, fra de 25 prosent med lavest husholdningsinntekt og oppover, til gruppen med de 25 prosent som har høyest husholdningsinntekt. Dette gjør det mulig å sammenligne inntekt over tid, da man ikke behøver å ta hensyn til den nominelle pengeverdien.

Bruk av kulturtilbudene øker med økt inntekt

I tabell 1.10 er husholdningsinntekten i undersøkelsene i 1991, 1997 og 2004 delt opp i kvartiler. Den viser at det nokså systematisk er slik at andelen som har vært på de ulike kulturtilbudene øker når man ser fra laveste kvartil til høyeste kvartil. Dette uttrykker at andelen kulturbrukere er høyere jo større husholdningsinntekten er. Dette ser ut til å gjelde for alle de tre utvalgte åra.

For både kino, konserter og ballett/dans har andelen besøkende økt noe innenfor de fire kvartilene fra 1991 til 2004. Til en viss grad gjelder dette også for besøk på folkebibliotek og teater/musikal/revy. For kunstutstilling har det vært en økning bare for de to laveste kvartilene.

Høyest kulturbruk blant dem med høy utdanning og middels inntekt

I tabell 1.11 skiller vi mellom høy og lav utdanning og høy, middels og lav hus-

holdningsinntekt og kombinerer dem i seks grupper. De med både lav utdanning og lav inntekt er de som har lavest andel brukere for de fleste kulturtilbudene. Unntakene er folkebibliotek og tros-/livs-synsmøte. Der er det personer med lav utdanning og middels inntekt som har lavest andel brukere. Den gruppen som i størst grad har høyest andel brukere, er de som har høy utdanning og middels inntekt. De har høyest andel brukere både for museum, teater, klassisk konsert, opera/ope-

Tabell 1.9. **Andelen som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter utdanning i ulike aldersgrupper. 2004. Prosent**

	25-44 år			45-66 år			67-79 år		
	Ungdoms-skole	Videregående skole	Univers./høgskole	Ungdoms-skole	Videregående skole	Univers./høgskole	Ungdoms-skole	Videregående skole	Univers./høgskole
Kino	51	75	91	26	43	71	8	31	48
Idrettsarrangement	44	63	68	43	50	46	19	29	28
Populærkonsert o.a.	33	55	67	16	35	55	11	20	33
Ballett/dans	7	8	14	0	9	19	4	9	21
Folkebibliotek	35	46	60	32	42	66	28	36	77
Museum	30	34	56	26	33	57	24	33	70
Teater/musikal/revy	36	45	63	26	52	67	17	37	60
Kunstutstilling	24	31	57	22	42	74	23	43	73
Klassisk konsert o.a.	19	26	44	26	35	59	30	35	66
Opera/operette	2	4	3	4	6	15	3	8	26
Antall svar	43	301	273	75	262	166	71	96	33

Tabell 1.10. **Andelen som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter husholdningsinntekt delt opp i kvartiler. 1991, 1997 og 2004. Prosent**

	1. kvartil (lavest 25 prosent)			2. kvartil (nest lavest 25 prosent)			3. kvartil (nest høyest 25 prosent)			4. kvartil (høyest 25 prosent)		
	1991	1997	2004	1991	1997	2004	1991	1997	2004	1991	1997	2004
Kino	44	47	56	51	55	65	66	63	71	74	75	80
Idrettsarrangement	45	40	42	57	59	54	63	60	64	68	63	66
Populærkonsert o.a.	26	37	41	30	32	43	38	38	49	39	47	55
Ballett/dans	6	6	8	5	6	12	7	8	11	13	13	17
Folkebibliotek	46	48	52	47	53	55	49	53	49	53	56	57
Museum	36	37	34	39	43	44	41	44	42	51	52	49
Teater/musikal/revy	31	37	37	42	36	47	49	43	54	61	59	58
Kunstutstilling	28	34	36	37	40	43	45	43	41	55	55	50
Klassisk konsert o.a.	23	31	34	28	32	29	26	37	41	34	46	41
Opera/operette	4	4	4	5	3	6	5	4	7	8	10	6

rette og kunstutstilling, den siste sammen med personer med høy utdanning og høy inntekt. De er også svært nær toppen for kinobesøk, ballett-/danseforestillinger og tros-/livssynsmøter.

De klare avvikene fra dette mønsteret er idrettsarrangement, der personer med lav utdanning og høy inntekt har høyest brukerandel, og populærkonsert og kulturfestival, der personer med høy utdanning og lav husholdningsinntekt har høyest brukerandel.

Høy utdanning betyr mer for kulturbruken enn høy inntekt

Totalt sett får vi et temmelig klart bilde av at høy utdanning har større betydning enn høy husholdningsinntekt for høy kulturaktivitet. Sosiologen Pierre Bourdieu har i sine arbeider skilt mellom to typer kapital: Den økonomiske og den kulturelle (Bourdieu 1973). Den kulturelle kapitalen tilegnes gjennom arv og utdanning. Våre

tall viser at det i større grad er den kulturelle kapitalen som knyttes til kulturbruk enn den økonomiske kapitalen.

Stor forskjell i kulturbruken mellom arbeidere og høyere funksjonærer

Tabell 1.12 viser at det er tydelige forskjeller i bruken av kulturtilbudene mellom arbeidere og høyere funksjonærer, det vil si personer med yrker som krever høyere utdanning. Denne forskjellen er tydelig i både 1991, 1997 og 2004. Høyere funksjonærer er i betydelig større grad brukere av tilbud som kunstutstilling, museum, teater/musikal/revy, klassiske konserter o.a., populærkonserter o.a., folkebibliotek, kino, ballett/dans, opera/operette og tros-/livssynsmøter. Det er også en viss forskjell i besøket på kulturfestivaler. Andelen som er tilskuere til idrettsarrangement er et unntak. Her er det ikke mulig å snakke om noen klar forskjell mellom disse to gruppene.

Tabell 1.11. **Andel som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter kombinasjon av utdanning og husholdningsinntekt¹. 2004. Prosent**

	Høy utdanning/ høy inntekt	Høy utdanning/ middels inntekt	Høy utdanning/ lav inntekt	Lav utdanning/ høy inntekt	Lav utdanning/ middels inntekt	Lav utdanning/ lav inntekt
Kino	84	83	78	70	60	53
Idrettsarrangement	62	58	51	66	62	40
Folkebibliotek	58	65	72	48	40	46
Museum	53	63	55	36	35	30
Teater	66	70	58	53	49	34
Kunstutstilling	65	65	62	36	35	31
Populærkonsert o.a.	64	53	67	53	46	36
Klassisk konsert o.a.	48	58	47	35	29	26
Ballett-/danseforest.	17	16	16	14	8	7
Opera/operette	8	12	8	4	6	3
Kulturfestival	29	35	38	34	27	22
Tros-/livssynsmøte	46	45	42	38	33	36
Antall svar	220	131	153	196	354	529

¹ Høy utdanning: Utdanning utover videregående skole.

Lav utdanning: Ingen utdanning utover videregående skole.

Høy inntekt: 600 000 kroner eller mer i brutto husholdningsinntekt.

Middels inntekt: 350 000-599 000 kroner i brutto husholdningsinntekt.

Lav inntekt: Under 350 000 kroner i brutto husholdningsinntekt.

Et interessant trekk ved tallene i tabellen er at det for arbeidere har vært en betydelig økning i andelen som går på kino og på populærkonsert o.a. i perioden fra 1991 til 2004. Det har også vært økning i andelen som går på folkebibliotek, teater/musikal/revy og klassisk konsert o.a. For høyere funksjonærer har det ikke vært økning i samme grad. Dette vises tydeligere i tabell 1.13.

Liten nedgang i kulturbruksforskjellen mellom arbeidere og høyere funksjonærer

Tabell 1.13 viser at forskjellen i kulturbruk mellom arbeidere og høyere funksjonærer har minket for både kino, folkebibliotek, teater/musikal/revy, konserter og opera. Det har derimot blitt noe større forskjell for besøk på idrettsarrangement, museer, kunstutstilling og ballett/dans. Totalt sett var det en liten økning i forskjellen fra 1991 til 1997. Fra 1997 til 2004 har det vært en nedgang i den generelle forskjellen i andelen som bruker kulturtilbud mellom arbeidere og høyere funksjonærer.

Tabell 1.13. **Forskjeller¹ i årlig bruk av ulike kulturtilbud og samlet kulturbruk mellom arbeidere og høyere funksjonærer i 1991, 1997 og 2004. Prosent**

	1991	1997	2004
Kino	70	75	76
Idrettsarrangement	107	95	95
Folkebibliotek	57	56	72
Museum	65	56	55
Teater/musikal/revy	51	53	63
Kunstutstilling	47	45	44
Populærkonsert o.a.	67	71	77
Klassisk konsert o.a.	41	47	55
Ballett/dans	40	27	38
Opera/operette	22	22	43
Kulturfestival	..	..	85
Tros-/livssynsmøte	..	..	64
Total prosent	57	55	62

¹ Prosent av den bruksandelen som arbeidere har i forhold til bruksandelen som høyere funksjonærer har.

Gammakorrelasjonen er en størrelse mellom +1 og -1. Jo større positiv sammenheng det er mellom variablene, jo nærmere er tallet +1 og mer negativ sammenheng jo nærmere tallet er -1. Er tallet nær 0, indikerer det at det ikke er noen sammenheng mellom variablene.

Tabell 1.12. **Andel som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, blant arbeidere og høyere funksjonærer. 1991, 1997 og 2004¹. Prosent**

	1991		1997		2004	
	Arbeidere	Høyere funksjonærer	Arbeidere	Høyere funksjonærer	Personer med manuelt arbeid	Ledere/yrker som krever høy utdanning
Kino	49	70	53	71	61	80
Idrettsarrangement	63	59	57	60	59	62
Folkebibliotek	30	53	33	59	38	53
Museum	31	48	31	55	29	53
Teater/musikal/revy	30	59	31	58	39	62
Kunstutstilling	27	57	27	60	26	59
Populærkonsert o.a.	28	42	35	49	47	61
Klassisk konsert o.a.	15	37	22	47	24	44
Ballett/dans	4	10	3	11	6	16
Opera/operette	2	9	2	9	3	7
Kulturfestival	..	..	..	..	28	33
Tros-/livssynsmøte	..	..	..	..	29	45
Antall svar	289	503	273	634	259	495

¹ I 2004 er det brukt en noe annen inndeling enn i 1991 og 1997. Personer med manuelt arbeid omfatter gruppene 6-9 i Standard for yrkesklassifisering (1999). Ledere/yrker med høy utdanning omfatter gruppene 1-3.

Tabell 1.14 viser sammenhengen mellom en del bakgrunnsvariabler og bruk av ulike kulturtilbud ved hjelp av å se på gammakorrelasjonen.

Kvinner er mer aktive kulturbrukere enn menn

I utregningen av gammakorrelasjonen i tabell 1.14 er menn gitt verdien 1 og kvinner -1. Hvis det bare var kvinner som brukte et kulturtilbud, ville altså gammakorrelasjonen bli -1. Sett under ett viser tallene at kvinner stort sett bruker de fleste kulturtilbud i større grad enn det menn gjør. Særlig gjelder dette ballett- og danseforestillinger, folkebibliotek opera/operette, teaterforestillinger, klassiske konserter o.a. og kunstutstillinger. Det eneste tilbudet som har en positiv sammenheng, altså hvor menn er mer aktive, gjelder idrettsarrangement. Aktiviteten er temmelig lik mellom kvinner og menn for kinobesøk, populærkonserter o.a., museumsbesøk og kulturfestivaler.

Aldersmessig er det klartest positiv sammenheng for opera/operette. Det betyr at aktiviteten øker med alderen. Det er også en viss positiv sammenheng for klassisk konsert o.a., og kunstutstilling. For de andre kulturtilbudene er det en negativ sam-

menheng, det vil si at aktiviteten synker med alderen. Dette gjelder særlig for kino-besøk, idrettsarrangement, folkebibliotek, populærkonserter o.a. og kulturfestivaler.

Det er en klar sammenheng mellom bruk av kulturtilbud og utdanning. Det er en positiv sammenheng mellom utdanning og alle de ulike tilbudene. Klarest er sammenhengen for kino, kunstutstilling, museumsbesøk, besøk på teater/musikal/revy og populærkonserter o.a.. Det er også en viss sammenheng mellom husholdningsinntekt og kulturbruk, men ikke i samme grad som for utdanning.

Det er også stort sett bare positive sammenhenger mellom bostedsstrøk og bruken av de ulike kulturtilbudene, det vil si at bruken øker med økende tettbebyggelse. Særlig gjelder dette for bruken av opera/operette og kino.

Besøk på opera, teater og ballett/dans henger sammen

Tabell 1.15. viser at det er visse typer kulturtilbud som henger mer sammen enn andre, det vil si at bruker man noen tilbud, er sjansen stor for at man også bruker noen andre tilbud. De to tilbudene som

Tabell 1.14. **Gammakorrelasjon mellom bruk av ulike kulturtilbud siste 12 måneder og ulike bakgrunnsvariabler. 2004**

	Kjønn	Alder	Utdanning	Husholdningsinntekt	Bostedsstrøk
Klassisk konsert o.a.	-0,25	0,11	0,33	0,1	0
Kunstutstilling	-0,2	0,11	0,46	0,13	0,14
Ballett/danseforestilling	-0,29	-0,13	0,31	0,17	0,15
Opera/operette	-0,27	0,32	0,32	0,09	0,31
Teater/musikal/revy	-0,27	-0,03	0,36	0,21	0,1
Folkebibliotek	-0,28	-0,21	0,28	0,02	0,08
Kino	0,01	-0,58	0,47	0,26	0,31
Populærkonsert o.a.	-0,01	-0,21	0,36	0,12	0,1
Museum	0	-0,07	0,34	0,12	0,12
Idrettsarrangement	0,26	-0,28	0,14	0,22	0,01
Kulturfestival	-0,02	-0,2	0,23	0,03	0,07
Tros-/livssynsmøte	-0,15	-0,01	0,09	0,06	-0,04

ifølge tabellen henger sterkest sammen, er opera/operette og teater/musikal/revy. Gammakorrelasjonen er her på 0,75, som betyr at det er en klar tendens til at dersom man har brukt det ene tilbudet siste 12 måneder, er sjansen stor for at man også har brukt det andre. Vi kan også trekke ballett/dans inn i dette bildet. Det er også høy korrelasjon mellom bruken av dette tilbudet og både opera/operette (0,63) og teater/musikal/revy (0,62).

Det er også høy korrelasjon mellom opera/operette og både klassisk konsert o.a. (0,58) og kunstutstilling (0,58). Det samme gjelder klassisk konsert og kunstutstilling (0,52) og museum og kunstutstilling (0,54). I det hele tatt er det tydelig at bruken av de mer klassiske kulturtilbudene henger sammen. Bruker man ett av tilbudene, bruker man ofte flere.

Besøk på kulturfestival og populærkonsert o.a. henger sammen

Vi finner denne tendensen også i en annen gruppe kulturtilbud. Det er en høy korrelasjon mellom kulturfestival og populærkonsert o.a. (0,63). Ofte kan dette rett og slett være samme arrangement. Det er også en tydelig korrelasjon mellom populærkonsert og kino (0,57).

Besøk på idrettsarrangement og opera/operette henger ikke sammen

Vi finner ingen klar negativ korrelasjon mellom noen av tilbudene. Derimot finner vi svært liten korrelasjon mellom idrettsarrangement og opera/operette (0,6) og tros-/livssynsmøte og populærkonsert o.a.

Kinogjengere går mer på andre kulturtilbud enn gjennomsnittet

I tabell 1.16 er forholdet mellom bruk av ulike kulturtilbud regnet ut på en annen måte enn i tabell 1.15. Her ser vi andelen som har brukt ulike kulturtilbud i forhold til hvilke andre kulturtilbud de har vært på i samme 12-månedersperiode. Også denne tabellen viser at det er en klar sammenheng mellom bruk av ulike kulturtilbud. Er ett av tilbudene benyttet, er sjansen større for at et av de andre tilbudene også er benyttet. De som har vært på kino ligger for eksempel noe over gjennomsnittet på alle de andre tilbudene. Det gjelder særlig besøk på populærkonserter og idrettsarrangementer. De som har vært på teater har også i større grad enn gjennomsnittet vært på kino, ballett, på opera/operette, populærkonserter o.a. og idrettsarrangement.

Tabell 1.15. **Gammakorrelasjon mellom bruk av ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 2004**

	Klassisk konsert o.a.	Kunstutstilling	Ballett/dans	Opera/operette	Teater/musikal/revy	Folkebibliotek	Kino	Populærkonsert o.a.	Museum	Idrettsarrangement	Kulturfestival
Kunstutstilling	0,52										
Ballett/danseforest.	0,46	0,49									
Opera/operette	0,58	0,58	0,63								
Teater/musikal/revy	0,44	0,52	0,62	0,75							
Folkebibliotek	0,38	0,43	0,41	0,34	0,22						
Kino	0,17	0,22	0,43	0,12	0,41	0,39					
Populærkonsert o.a.	0,35	0,33	0,36	0,13	0,42	0,20	0,57				
Museum	0,37	0,54	0,42	0,40	0,36	0,42	0,32	0,30			
Idrettsarrangement	0,14	0,09	0,26	0,06	0,35	0,17	0,44	0,38	0,23		
Kulturfestival	0,34	0,28	0,37	0,21	0,35	0,19	0,40	0,63	0,23	0,20	
Tros-/livssynsmøte	0,45	0,21	0,32	0,21	0,18	0,31	0,17	0,06	0,19	0,12	0,13

De som går på ballettforestillinger er også svært aktive ellers

De som går på opera/operette er også svært aktive på de andre kulturområdene, unntatt på idrettsarrangement. Spesielt høy andel har de på teater, ballettforestillinger, klassiske konserter o.a. og kunstutstillinger og folkebibliotek. De har i nesten fire ganger så stor grad vært på ballett som gjennomsnittet og i nesten dobbelt så stor grad vært på kunstutstilling. De som besøker ballett/danseforestillinger, har også svært høy andel når det gjelder de andre kulturtilbudene. De ligger best an når det gjelder kinobesøk, de har et operabesøk som ligger mer enn tre ganger så høyt som gjennomsnittsbefolkningen, de har nest høyest andel besøk på populærkonserter o.a., og høyest på museer, bibliotek og idrettsarrangement. Dette er med andre ord en svært allsidig og aktiv gruppe.

De som går på populærkonserter o.a. går også mye på kino og idrettsarrangement

De som går på klassiske konserter o.a., på kunstutstillinger, museer og folkebibliotek er også nokså aktive på de andre kulturområdene. De som går på populærkonserter, peker seg spesielt ut ved at de i stor grad også er kinogjengere og er den gruppen som i størst grad har vært på idrettsarrangement. De som har vært på idrettsarrangement, ligger tettest opp til gjennomsnittet når det gjelder bruk av de andre kulturtilbudene, men også de ligger over gjennomsnittet på dem alle.

De som har vært på kulturfestival har i særlig stor grad også vært på populærkonserter o.a., dette kan til dels være overlappende aktiviteter, ved at mange kulturfestivaler ofte omfatter pop- eller rock-konserter. Ellers er kulturfestivalfolket også ivrige brukere av andre kulturtilbud. De som går på tros- og livssynsmøter går også i større grad på kino enn gjennomsnittet, men særlig er de aktive tilskuere på klassiske konserter o.a.

Tabell 1.16. **Andel som har besøkt ulike kulturtilbud, etter hvilke andre kulturtilbud de har vært på de siste 12 måneder. 2004. Prosent**

	Har også vært på:											
	Kino	Teater	Opera/operette	Ballett/dans	Klassisk kons. o.a.	Populærkons. o.a.	Kunstutstilling	Museum	Bibliotek	Idrettsarrangement	Kulturfestival	Tros-/livssynsmøte
Alle	68	49	5	12	35	47	42	42	54	55	28	40
Andel som har besøkt:												
Kino	100	56	6	15	37	57	45	47	60	63	33	42
Teater	78	100	10	19	46	58	56	51	60	64	36	44
Opera/operette	73	86	100	34	65	53	72	61	70	58	37	50
Ballett/dans	83	78	16	100	56	63	65	61	71	66	43	54
Klassisk kons. o.a.	73	64	10	19	100	59	60	54	66	60	38	55
Populærkonsert o.a.	82	61	6	16	44	100	51	50	59	66	43	42
Kunstutstilling	74	65	9	19	50	57	100	59	67	58	35	46
Museum	76	60	8	18	45	56	59	100	66	62	34	45
Bibliotek	76	54	7	16	43	52	52	52	100	59	32	47
Idrettsarrangement	77	57	6	14	38	56	44	47	57	100	32	42
Kulturfestival	80	62	7	19	47	72	52	50	60	62	100	44
Tros-/livssynsmøte	73	54	7	16	48	49	48	47	63	59	31	100

1.3. Hvem bruker aldri kulturtilbud?

Etter at vi har sett på hvem som bruker ulike kulturtilbud i løpet av de siste 12 måneder, skal vi videre se på hvem som aldri har brukt disse tilbudene. Hvor stor andel som aldri har brukt ulike kulturtilbud varierer svært mye. Likevel har disse tallene vært svært stabile i hele perioden fra 1994, da dette spørsmålet ble stilt første gang, til 2004. (Tabell 1.17.)

1 prosent har aldri vært på kino, 65 prosent har aldri vært på opera

Kun 1 prosent eller færre har svart at de aldri har vært på kino, og rundt 4-6 prosent har aldri vært på museum, teater/musikal/revy, folkebibliotek eller idrettsarrangement. Rundt 20 prosent har aldri vært på populærkonsert o.a. eller på kunstutstilling. I overkant av 25 prosent har aldri vært på konsert med klassisk musikk o.a. Omtrent 65 prosent har aldri vært på opera/operette og rundt 60 prosent har aldri vært på ballett- eller danseforestilling. Det er bare for den siste typen kulturtilbud at det er en liten nedgang fra 1994 til 2004.

Flest aldri-brukere blant menn og blant barn

Ifølge tabell 1.18 som viser tall for 2004, er menn i langt større grad aldri-brukere av ulike kulturtilbud enn det kvinner er. Særlig gjelder det ballett/dans, klassisk konsert o.a. og kunstutstilling. For mange tilbud er det naturlig nok slik at barn og til dels unge i større grad enn de voksne aldri har vært på en del ulike kulturtilbud. Det

gjelder i særlig grad opera/operette, klassisk konsert o.a. og kunstutstilling. Andelen som aldri har vært på populærkonsert o.a. er høy både blant barn og blant eldre.

Aldri-brukerne synker klart med økende utdanning

Det er helt tydelig at det er de som har lav utdanning som i størst grad er aldri-brukere. Andelen synker nokså jevnt med økende utdanning. Det gjelder så å si alle kulturtilbudene. Det er likevel interessant å legge merke til at 40 prosent av dem med utdanning på høyeste nivå, aldri har vært på en forestilling med ballett eller dans og 35 prosent av dem aldri har vært på opera eller operette.

Tendensen er også nokså klart til stede for at de med høy husholdningsinntekt i mindre grad er aldri-brukere enn de med lav inntekt. Denne forskjellen er ikke så klar som for utdanning, men gjelder de aller fleste tilbudene.

Vi finner også en forskjell i andelen aldri-brukere mellom de som bor i ulike bostedsstrøk. Særlig når det gjelder besøk på opera/operette, ballett/dans og kunstutstilling, er andelen aldri-brukere betydelig større i spredtbygde strøk enn i de større byene.

Alle har vært på kino uansett fylkespar

Tabell 1.19 viser fordeling av andelen som aldri har brukt ulike kulturtilbud etter fylkespar. Det er så godt som ingen som aldri har vært på kino i noen av fylkesparene.

Tabell 1.17. **Andel som aldri har vært på ulike kulturtilbud. 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent**

	Kino	Teater	Opera/ operette	Ballett/ dans	Klassisk konsert o.a.	Populær- konsert o.a.	Kunst- ut- stilling	Muse- um	Folke- biblio- tek	Idretts- arrange- ment
1994	1	6	64	63	28	22	20	4	5	5
1997	1	7	62	62	26	22	21	3	6	5
2000	1	5	66	62	25	20	18	2	5	5
2004	0	6	65	58	26	18	22	3	4	5

Tabell 1.18. **Andel som aldri har vært på ulike kulturtilbud. 2004. Prosent**

	Kino	Teater	Opera/ operette	Ballett/ dans	Klassisk konsert o.a.	Populær- konsert o.a.	Kunst- utstil- ling	Mu- seum	Folke- bibli- otek	Idretts- arrange- ment
Menn	0	8	70	66	33	20	27	4	4	4
Kvinner	0	4	60	50	20	17	16	3	3	7
Alder										
9-15 år	0	14	92	65	44	47	41	11	5	9
16-24 år	0	8	79	64	37	15	23	4	4	4
25-44 år	0	4	70	60	26	8	21	2	2	4
45-66 år	0	3	50	53	18	15	16	2	3	4
67-79 år	1	8	43	49	17	35	19	4	8	10
Utdanning										
Ungdomsskole	1	13	78	69	34	30	30	4	9	10
Videregående skole	0	4	67	63	29	16	24	3	4	4
Univ./høgskole, kort	0	2	50	43	13	5	9	0	1	2
Univ./høgskole, lang	0	1	35	40	10	5	3	0	0	3
Husholdsinntekt										
Under 200 000	1	10	69	59	24	23	25	6	4	8
200 000-349 000	0	7	67	66	29	24	26	3	5	8
350 000-499 000	0	7	68	58	28	15	23	4	3	6
500 000-599 000	0	4	62	53	25	14	23	3	5	2
600 000-749 000	0	4	64	56	21	12	18	3	3	3
750 000 eller mer	0	1	56	49	21	15	16	2	2	2
Bosted										
Tettbygd 100 000 eller flere	0	5	57	50	24	16	14	2	1	6
Tettbygd 20 000-99 000	0	5	63	56	27	16	22	1	5	4
Tettbygd under 20 000	0	5	66	61	26	19	23	4	4	5
Spredtbygd	1	8	75	63	29	21	27	5	5	6

Tabell 1.19. **Andel som aldri har vært på ulike kulturtilbud etter fylkespar. 2004. Prosent**

	Øst- fold/ Vest- fold	Akers- hus	Oslo	Hed- mark/ Opp- land	Buske- rud/ Tele- mark	Agder/ Roga- Land	Horda- land/ Sogn og Fjord- ane	Møre og Roms- dal	Trøn- delag	Nord- land	Troms/ Romsa/ Finn- mark Finn- mårku
Kino	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Teater	6	5	7	6	3	7	3	3	5	11	14
Opera/operette	66	54	47	63	58	75	72	63	73	67	77
Ballett/dans	58	51	43	64	58	66	61	47	63	50	67
Klassisk konsert	31	32	24	24	20	30	26	18	23	22	35
Populærkonsert	21	23	14	19	11	21	17	13	20	20	19
Kunstutstilling	26	21	14	37	17	22	20	17	26	24	32
Museum	4	5	4	3	2	2	3	3	3	5	6
Bibliotek	7	5	1	4	1	4	3	2	3	7	4
Idrettsarrangement	3	6	5	5	2	6	8	5	6	6	7
Kulturfestival	38	39	34	33	22	40	28	20	24	36	35
Antall svar	189	213	200	184	152	297	278	110	176	98	99

Det er også nokså få som aldri har vært på idrettsarrangement, museum og bibliotek i noen av fylkesparene. Relativt få har dessuten aldri vært på teater i de fleste fylkesparene, men mer enn 10 prosent har aldri vært på teater i Nordland og Troms/Finnmark. For øvrig har 7 prosent av befolkningen i Oslo aldri vært på teater, til tross for at hovedstaden uten tvil har det beste tilbudet på dette feltet.

Mange har aldri vært på populærkonsert o.a. i Akershus

Flest har aldri vært på populærkonsert o.a. i Akershus, mens færrest har aldri vært på slik konsert i Buskerud/Telemark. Hedmark/Oppland er det området hvor det er flest som aldri har vært på kunstutstilling. I både Oslo, Buskerud/Telemark og Møre og Romsdal er det under halvparten så stor andel som aldri har vært på kunstutstilling. Møre og Romsdal har dessuten den befolkningen med lavest andel som aldri har vært på klassisk konsert. Her ligger befolkningen i Troms/Finnmark høyest.

I Agder/Rogaland er det størst andel som aldri har vært på kulturfestival, sammen med Akershus og Østfold/Vestfold. Lavest andel finner vi i Møre og Romsdal.

I Oslo har nær 50 prosent aldri vært på opera eller operette

Opera-/operetteforestillinger og ballett-/danseforestillinger er de kulturtilbudene som har den største andelen aldri-brukere. I Oslo, hvor tilbudet er best på disse områdene, finner vi også den laveste andelen som aldri har vært og sett på slike kulturtilbud. Likevel har 43 prosent av Oslo-befolkningen aldri vært på ballett-/danseforestillinger og 47 prosent har aldri vært på opera/operette. De høyeste andelenene som aldri har vært og sett på slike kulturtilbud, finner vi i Agder/Rogaland og Troms/Finnmark. I Troms/Finnmark har 77 prosent aldri vært på opera eller operette.

1.4. Antall besøk på kulturtilbud

Flest ganger på idrettsarrangement og folkebibliotek

Det er stor variasjon i hvor ofte ulike kulturtilbud blir besøkt i løpet av et år. Tabell 1.20 viser endringene i besøksantallet for kulturtilbudene fra 1991 til 2004. Idrettsarrangement og folkebibliotek peker seg ut som de kulturtilbudene som blir mest besøkt. I hele perioden fra 1991 til 2004 har hver nordmann i gjennomsnitt vært rundt seks ganger på idrettsarrangement i løpet av en 12-månedersperiode. For folkebibliotek har antallet besøk vært rundt fem ganger per år. Ikke for noen av disse tilbudene kan man si at besøksantallet har beveget seg i noen bestemt retning i denne perioden.

Høyt kinobesøksstall i hele perioden

Også kinoene har hatt et relativt høyt besøksstall. Gjennomsnittsnordmannen har vært på omtrent fire kinobesøk per år i hele perioden fra 1991 til 2004. Dette er litt bemerkelsesverdig, i og med at det har vært en kraftig økning i tilbudet av film på fjernsyn og video/DVD i denne perioden. Det er sannsynlig at kinoene dekker et sosialt behov, særlig for de unge, som de andre mediene ikke dekker i samme grad.

Økende besøk på konserter og teater

Besøk på konserter ser ut til å ha økt fra 1991 til 2004. Dette gjelder mest konserter med populærmusikk o.a., men også i en viss grad de klassiske konsertene. Legger vi sammen besøk på begge typer konserter, finner vi at det i 1991 var 2,1 besøk på konserter i løpet av de siste 12 månedene. I 2004 var tallet 3,1. Også besøk på teater og musikal/revy har hatt en viss økning, fra 1,1 besøk per år i 1991 til 1,3 i 2004.

Besøk på kunstutstillinger og museer har holdt seg i overkant av én gang per år i

hele perioden, uten noen klare endrings-trekk i noen retning. De laveste besøkstallene har ballett-/danseforestillinger og opera/operette, med henholdsvis 0,3 og 0,1 besøk per nordmann per år i 2004. Heller ikke for disse tilbudene har det vært noen klar endring i besøkstallet i denne perioden.

Rundt 15 prosent av befolkningen bruker kulturtilbudene svært lite

I tabell 1.20 vises også totalt antall besøk på kulturtilbud ved at alle de ulike tilbudene som er med i tabellen, legges sammen. Disse tallene viser heller ikke noen klar utvikling i en bestemt retning. Tallet for 2004 var likevel høyere enn for noen av de foregående åra. Antall besøk totalt vises også i tabell 1.21. Her er antall besøk gruppert. Den viser at rundt 15 prosent av befolkningen benytter seg av kulturtilbudene 0 til 2 ganger i løpet av et år. Denne andelen har vært nokså stabil fra 1991 til 2004, men har likevel hatt en liten synkende tendens.

10 prosent er storbrukere av kultur

Rundt 10 prosent av befolkningen har vært på mer enn 50 kulturtilbud i løpet av året. Dette tallet har vært temmelig stabilt i hele perioden fra 1991 til 2004.

Noe økende andel moderate kulturbrukere

Mens det har blitt noen færre som bruker kulturtilbudene lite, og andelen som er storbrukere har holdt seg temmelig stabil, blir resultatet at det har blitt en liten økning i det vi kan kalle moderate brukere, det vil si 11 til 20 besøk i året. Andelen var 21 prosent i 1991 og økte til 25 prosent i 2004. Disse tendensene gjelder både for menn og kvinner.

Vedleggstabell v1.3. viser grupperte besøkstall på kulturtilbud totalt i 2004,

Tabell 1.20. **Gjennomsnittlig antall besøk på ulike kulturtilbud og totalt antall besøk siste 12 måneder. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004**

	1991	1994	1997	2000	2004
Kulturbesøk i alt	22,1	22,7	21,2	21,1	23,4
Idrettsarrangement	6,2	6,7	6,2	5,2	5,9
Folkebibliotek	5,6	5,1	5,0	5,0	6,0
Kino	4,3	4,3	3,6	4,3	4,1
Konsert m/populærmusikk o.a.	1,2	1,5	1,4	1,5	1,9
Kunstutstilling	1,5	1,5	1,3	1,4	1,4
Konsert m/klassisk musikk o.a.	0,9	1,1	1,2	1,1	1,2
Museum	1,0	1,2	1,1	1,1	1,2
Teater/musikal/revy	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3
Ballett-/danseforestilling	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3
Opera/operette	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

fordelt på ulike bakgrunnsvariabler. Her er gjennomsnittet litt høyere enn i tabell 1.21, fordi besøk på kulturfestival og tros-/livssynsmøter er tatt med i tillegg.

Lite-brukere av kultur er helst eldre menn og de med lav utdanning og inntekt

Tabellen viser at noen grupper skiller seg ut som de som i svært liten grad bruker kulturtilbudene, det vi si de som bare har vært på 0 til 2 tilbud i året. Det gjelder særlig eldre, og da helst eldre menn. Det gjelder særlig personer med lav utdanning og dem med lav husholdningsinntekt. De som både har lav inntekt og lav utdanning er i særlig grad lite-brukere av kultur. I tillegg gjelder det pensjonister, enslige eldre og i noen grad personer som bor i mindre tettbygde og spredtbygde strøk.

Storbrukere er unge, har høy utdanning, men lav inntekt

Storbrukerne, det vil si de som har vært mer enn 50 ganger på slike tilbud i året, kjennetegnes særlig ved å være i alderen 16-19 år og å være elever eller studenter. Storbrukerne kjennetegnes dessuten ved å ha høy utdanning og lav husholdningsinntekt. Inntekten har derfor nokså lite å si. I tillegg bor de helst i tettbygde strøk.

Økt antall besøk på «seriøse» kulturtilbud

Tallene i tabell 1.21 gjelder alle kulturtilbudene. I tabell 1.22 har vi bare tatt med de mer tradisjonelle «seriøse» kulturtilbudene: Opera/operette, ballett/dans, klassisk konsert o.a., kunstutstilling og teater/musikal/revy. I denne gruppen har gjennomsnittlig antall besøk per år økt fra 3,7 i 1991 til 4,3 i 2004. Denne økningen gjelder mest menn.

Nedgang i andelen som er ikke-brukere av de «seriøse» tilbudene

Ved å gruppere antallet besøk, finner vi at 33 prosent ikke var noen ganger på slike kulturbesøk per år i 1991, mens andelen var 28 prosent i 2004. Det har vært en mindre andel kvinner enn menn som ikke har brukt slike tilbud i hele perioden, men nedgangen gjelder begge kjønn.

En av ti er på mer enn ti slike tilbud per år

I den motsatte enden av skalaen finner vi at rundt 10 prosent av befolkningen bruker slike kulturtilbud mer enn ti ganger per år. Andelen er større blant kvinner enn blant menn. Men verken for menn eller kvinner har det vært noen tydelig endring i disse tallene fra 1991 til 2004.

Igjen finner vi at det er blant dem som har hatt et moderat antall besøk at det har vært en økning, det vil si 4 til 6 besøk i året. I befolkningen som helhet har det vært en økning her fra 13 prosent i 1991 til 16 prosent i 2004. Denne økningen gjelder særlig kvinner.

Vedleggstabell v1.4 viser grupperte besøkstall på «seriøse» kulturtilbud i 2004, fordelt på ulike bakgrunnsvariabler. Ikke-brukerne av slike tilbud i løpet av året gjelder særlig menn, spesielt de eldre. Det gjelder helst de enslige eldre. Dessuten gjelder det pensjonister og personer med manuelt arbeid. Det gjelder også personer med lav husholdningsinntekt og lav utdanning, og særlig de som ligger lavt både i inntekt og utdanning.

Storbrukerne av de «seriøse» tilbudene, altså de som har vært på slike tilbud mer enn ti ganger per år, er særlig kvinner i alderen 45-66 år. I tillegg er det personer med høy utdanning, men minst like gjerne med lav inntekt som med høy. De bor helst i tettbygde strøk.

Tabell 1.21. **Antall ganger brukt ett eller flere kulturtilbud¹ siste 12 måneder, etter kjønn. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent og gjennomsnittlig antall ganger**

	0-2 ganger	3-10 ganger	11-20 ganger	21-30 ganger	31-50 ganger	51 ganger eller flere	Gjennom- snitt	Antall svar
Alle								
1991	15	26	21	14	13	11	22	2 001
1994	15	25	22	12	15	11	23	2 001
1997	16	26	22	14	13	10	21	2 196
2000	13	27	24	14	13	9	21	2 186
2004	12	23	25	15	13	11	23	1 998
Menn								
1991	14	27	21	14	12	12	22	1 001
1994	14	25	22	12	14	12	23	968
1997	15	27	22	14	13	9	21	1 111
2000	14	26	25	13	12	9	21	1 108
2004	13	24	25	17	11	11	23	1 002
Kvinner								
1991	17	26	21	13	13	11	22	1 000
1994	16	24	22	11	17	10	23	1 033
1997	17	26	21	14	12	11	21	1 085
2000	12	27	22	15	14	9	22	1 078
2004	12	22	25	14	16	11	24	996

¹ Kulturfestival og tros-/livssynsmøte er ikke tatt med.Tabell 1.22. **Antall ganger vært på teater, opera/operette, ballett, klassisk konsert o.a. og kunstutstilling siste 12 måneder, alle og etter kjønn. Prosent og gjennomsnittlig antall ganger. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004**

	0 ganger	1 gang	2-3 ganger	4-6 ganger	7-10 ganger	11 ganger eller flere	Gjennom- snitt	Antall svar
Alle								
1991	33	18	20	13	8	8	4	2 001
1994	31	17	20	14	8	10	4	2 001
1997	29	18	21	15	7	10	4	2 196
2000	26	17	23	16	9	9	4	2 186
2004	28	16	21	16	9	10	4	1 998
Menn								
1991	39	18	19	11	7	5	3	1 001
1994	37	17	21	13	9	6	3	968
1997	34	19	20	14	6	7	3	1 111
2000	32	17	21	14	7	8	4	1 108
2004	33	19	22	13	7	7	4	1 002
Kvinner								
1991	27	17	21	15	9	11	5	1 000
1994	25	16	20	16	9	13	5	1 033
1997	25	17	21	16	9	12	5	1 085
2000	21	16	24	18	11	10	5	1 078
2004	22	14	20	20	12	12	5	996

Unge og yngre voksne går mye på kino

I tabell 1.23 er det satt opp tall for dem som har vært særlig aktive tilskuere på ulike kulturtilbud og hvordan denne gruppen fordeler seg på ulike bakgrunnsvariabler i forhold til fordelingen i befolkningen som helhet. Omtrent 15 prosent av befolkningen har vært på minst ti kinoforestillinger i løpet av de siste 12 måneder i 2004. Disse aktive kinogjengerne består i større grad av menn enn kvinner. I forhold til befolkningen som helhet består den i større grad av unge og yngre voksne personer. Utdanningsmessig skiller de seg ikke så mye fra gjennomsnittet i befolkningen, heller ikke når vi ser utdanning og husholdningsinntekt i sammenheng. Personer som bor i de større byene, er i større grad blant de som er svært aktive kinogjengere enn de er i befolkningen generelt.

Kvinner og høyt utdannede de ivrigste teatergjengere

Om lag 7 prosent går minst fem ganger på teater, musikal eller revy i løpet av et år. I denne gruppen er det en klar overvekt av kvinner. Aldersmessig skiller de seg ikke så mye fra befolkningen generelt, men de har i større grad høyere utdanning. Personer med lav utdanning og lav husholdningsinntekt er klart underrepresentert i denne gruppen. De er nokså godt fordelt i ulike bostedsstrøk ved at de er rimelig godt representert både i byene og på landsbygda.

Kvinner og de som bor i storbyene går mest på opera/operette

5 prosent av befolkningen har vært på minst en opera-/operetteforestilling i løpet av et år. Man kan ikke si at det er et godt mål på svært ivrige opera- eller operettilskuere, men svært få har vært på slike forestillinger mer enn en gang per år. I enda større grad enn for ivrige teatergjengere er opera-/operettilskuerne overrepresentert av kvinner. Det er også en overrepre-

sentasjon av godt voksne og eldre personer og personer med høy utdanning. Det er særlig de med høy utdanning og middels inntekt denne gruppen har en overvekt av. Bostedsmessig er det en klar overvekt av personer som bor i de større byene, mens de som bor i bygdene er klart underrepresentert.

Kvinner og de unge ser mye på ballett/dans

4 prosent har vært minst to ganger på ballett- eller danseforestillinger siste 12 måneder. Dette er den gruppen hvor kvinner i sterkest grad er overrepresentert. Aldersmessig er det barn og unge som er i overvekt blant de svært aktive på slike forestillinger. Det er også en klar overvekt av personer med høyere utdanning blant dem.

Utdanning betyr mer enn inntekt for denne gruppen: Blant de med høy utdanning er både de med høy og de med lav husholdningsinntekt overrepresentert i denne gruppen i forhold til befolkningen generelt. Også i denne gruppen er personer som bor i de store byene overrepresentert.

De godt voksne går mest på klassiske konserter o.a.

9 prosent går minst fire ganger på klassisk konsert i løpet av året. Også her er kvinnene overrepresentert. Den aldersgruppen som særlig er overrepresentert her er de i alderen 45-66 år. Personer med høy utdanning er også i overvekt. Dette gjelder uansett husholdningsinntekt. Ikke noe bostedsstrøk er særlig overrepresentert i denne gruppen i forhold til totalbefolkningen. Dette betyr at høy tilskuerdeltakelse på klassiske konserter o.a. er omtrent like vanlig i tett bebygde som i spredt bebygde områder av landet.

Tabell 1.23. **Andel som bruker ulike kulturtilbud mye per år, fordelt i ulike befolkningsgrupper. 2004.**
Prosent

	Hele be- folk- ning- en	Minst 10 gang- er på kino	Minst 5 gang- er på teater	Minst 1 gang på opera/ ope- rette	Minst 2 gang- er på ballett/ dansk	Minst 4 gang- er på klassisk konsert	Minst 5 gang- er på popu- lær- Kons.	Minst 4 gang- er på kunst- utstil- ling	Minst 4 gang- er på mu- seum	Minst 20 gang- er på bib- lio- tek	Minst 20 gang- er på idretts- arran- ge- ment	Minst 2 gang- er på kultur- festi- val	Minst 10 gang- er på tros-/ livs- syns- møte
Kjønn													
Menn	50	55	40	37	31	35	49	33	50	40	60	49	47
Kvinner	50	45	60	63	69	65	51	67	50	60	40	51	53
Alder													
9-15	11	13	9	6	21	8	6	4	14	16	12	12	12
16-24	15	36	19	8	21	17	27	10	15	23	15	29	17
25-44	35	41	28	22	28	27	48	31	34	35	49	39	30
45-66	28	9	35	46	25	39	16	43	29	23	24	16	24
67-79	11	0	9	19	6	10	3	12	7	2	0	4	17
Utdanning (16-79 år)													
Ungdoms- skole	17	15	10	10	9	6	5	4	8	9	9	10	21
Videreg. skole	51	46	37	41	46	43	48	37	28	44	60	50	48
Univ./høg- sk., kort	22	27	36	30	30	34	34	35	33	30	21	31	21
Univ./høg- sk., lang	10	12	17	20	16	17	13	24	30	17	10	9	10
Utdanning/ inntekt													
Høy utd./ høy innt.	14	14	26	19	25	20	15	25	23	17	16	13	13
Høy utd./ mid. innt.	8	11	11	17	5	15	10	15	20	10	10	10	6
Høy utd./ lav innt.	10	13	15	13	15	15	22	20	20	19	5	17	12
Lav utd./ høy innt.	12	14	11	9	12	13	14	11	7	8	22	15	8
Lav utd./ mid. innt.	22	16	19	23	20	17	12	11	8	17	32	15	22
Lav utd./ lav innt.	33	31	18	18	22	19	27	19	22	29	15	30	40
Bosteds- strøk													
Tettbygd 100 000 eller mer	23	32	22	36	33	25	33	32	34	23	16	28	28
Tettbygd 20 000- 99 000	18	22	21	17	17	18	17	20	18	19	15	19	17
Tettbygd un- der 20 000	35	31	30	33	32	31	31	30	27	37	43	33	34
Spredtbygd	24	14	26	12	18	23	19	17	19	19	25	18	22
Antall svar	1 998	296	133	106	87	181	198	196	140	186	217	194	165

Mest populærekonserter o.a. for dem med høy utdanning og lav inntekt

10 prosent går minst fem ganger på populærekonserter o.a. i løpet av et år. Menn og kvinner er omtrent like godt representert i denne gruppen. Unge og unge voksne er i overvekt. Det er personer med kort universitets- eller høgscoleeksamen som er særlig aktive tilskuere på denne typen kulturtilbud. Spesielt gjelder det de med høy utdanning og lav husholdningsinntekt. Personer som bor i de store byene er også overrepresentert.

Kvinner og godt voksne er de ivrigste på kunstutstilling

Blant de 10 prosentene som er minst fire ganger på kunstutstilling per år, er kvinner klart i overvekt. Det er de godt voksne, det vil si aldersgruppen 45-66 år som er mest aktiv på dette området. Høy utdanning har betydelig positiv innflytelse på denne gruppens sammensetning, men husholdningsinntekt har liten betydning. Også i denne gruppen er det storbyboere som er i overvekt.

Ivrig museumsbesøkere er like ofte menn som kvinner

7 prosent av befolkningen går minst fire ganger på museum per år. Disse er temmelig jevnt fordelt mellom kjønnene. Også aldersmessig er hyppige museumsbesøk nokså jevnt fordelt i forhold til befolkningen som helhet. Derimot er personer med høy utdanning klart overrepresentert, uavhengig av inntekt. Storbybefolkningen er også overrepresentert i denne gruppen i forhold til befolkningen som helhet.

Barn, unge og kvinner er i overvekt blant ivrige biblioteksbrukere

9 prosent går minst 20 ganger på folkebibliotek i løpet av en 12 måneders periode. Barn, unge og kvinner er i overvekt blant dem som går ofte på folkebibliotek. Per-

sonene i denne gruppe har også høyere utdanning enn det som er vanlig, men de har samtidig lav inntekt. Gruppen er nokså jevnt fordelt på ulike bostedsstrøk, sett i forhold til befolkningen som helhet.

Yngre voksne og menn blant de ivrigste på idrettsarrangement

11 prosent er minst 20 ganger tilskuere på idrettsarrangement i løpet av et år. Dette er det eneste kulturtilbudet der de ivrigste brukerne er overrepresentert av menn. Personer i alderen 25-44 år er i betydelig overvekt, men eldre er svært lite representert. Utdanningsmessig er gruppen nokså jevnt fordelt i forhold til befolkningen generelt, men de med lavest utdanning er likevel noe underrepresentert. Personer med høy utdanning og lav inntekt er underrepresentert. Det motsatte gjelder for personer med lav utdanning og høy inntekt. Personer som svært ofte går på idrettsarrangement, bor i større grad på mindre tettsteder enn befolkningen som helhet.

De unge er de ivrigste kulturfestivalgjengerne

De ti prosentene som har vært minst to ganger på kulturfestival i løpet av det siste året er nokså jevnt fordelt mellom kjønnene. Ungdom er i klar overvekt og personer som har kort universitets- eller høgscoleutdanning, helst personer med høy utdanning og lav husholdningsinntekt. Denne gruppen er nokså jevnt fordelt i ulike bostedsstrøk i forhold til befolkningen som helhet.

Jevn fordeling blant dem som går ofte på tros-/livssynsmøter

8 prosent går minst ti ganger på tros- eller livssynsmøter i løpet av 12 måneder. Kvinner er noe i overvekt blant dem som går ofte på slike møter. Aldersmessig er fordelingen nokså jevn i forhold til befolkningen totalt, men eldre er noe overrepresentert.

Utdanningsmessig er fordelingen nokså lik den som gjelder for befolkningen generelt, men eldre med både lav utdanning og lav husholdningsinntekt er noe overrepresentert. Også bostedsmessig er fordelingen i denne gruppen nokså lik befolkningen som helhet, men noe overrepresentert i de store byene.

1.5. Ukentlig og månedlig kulturbruk

Vi skal nå se litt nærmere på de som er de mest aktive brukerne av kulturtilbud. Hvor mange og hvilke grupper er det som bruker et eller flere kulturtilbud i løpet av en uke? Med i beregningen tar vi de ti tradisjonelle tilbudene: kino, teater, folkebibliotek, ballett, opera/operette, kunstutstilling, museum, klassiske og populærkonserter o.a. og idrettsarrangement.

En av tre på et kulturtilbud per uke

Om lag en tredel av befolkningen har vært på et eller annet kulturtilbud i løpet av en uke (tabell 1.24). Dette tallet har variert lite fra 1994 til 2004. I hele denne perioden har kvinner vært noe mer aktive enn menn. Barn og unge har vært de mest aktive. I underkant av 50 prosent av de unge har vært på et eller annet tilbud siste uke. Blant barna i alderen 9-15 år er andelen litt lavere.

Blant de voksne synker aktiviteten med alderen. I aldersgruppen 67-79 år er andelen aktive under halvparten av det den er blant de unge. Likevel er det bare i denne gruppen vi kan se at det har vært en viss økning i aktiviteten i de seinere åra.

Utdanning har betydning for om man har brukt kulturtilbud i løpet av en uke. I første del av 1990-tallet var det en klar økning i andelen kulturbrukere per uke med økt utdanning. I 2000 og 2004 er det ikke lenger noe klart skille mellom dem

med kort og dem med lang universitets- eller høgskoleutdanning. Blant dem med kort videregående utdanning har det vært en betydelig økning i kulturaktiviteten på dette nivået i de siste ti åra.

Ukentlig kulturbesøk minst i spredtbygde strøk

I 1994 og i 1997 var det en nokså klar tendens til at kulturaktiviteten per uke økte med tetthet, det vil si at aktiviteten var størst i de store byene, var lavere i mindre byer og tettsteder og lavest i spredtbygde strøk. I 2000 og 2004 er ikke denne tendensen så klar. I byer og tettsteder er aktiviteten på om lag samme nivå. Det er likevel fremdeles slik at aktiviteten er lavest i spredtbygde områder. Det er sannsynlig at disse tallene gjenspeiler mengden av kulturtilbud som er tilgjengelig i ulike strøk av landet.

Tabell 1.24. **Andel som har vært på minst ett kulturtilbud siste uke i ulike befolkningsgrupper. 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent**

	1994	1997	2000	2004
Alle	33	31	34	35
Menn	32	29	31	33
Kvinner	34	33	37	37
9-15 år	44	44	47	46
16-24 år	48	45	51	46
25-44 år	34	31	34	38
45-66 år	24	25	25	28
67-79 år	14	15	21	19
Ungdomsskole	26	24	30	25
Videregående skole	29	27	29	31
Univ./høgskole, kort	33	35	42	44
Univ./høgskole, lang	48	39	39	42
Tettbygd 100 000 el. flere	38	36	37	34
Tettbygd 20 000-99 000	32	34	40	39
Tettbygd under 20 000	34	30	35	37
Spredtbygd	26	24	26	30

Stort flertall har vært på et kulturtilbud i løpet av tre måneder

Ser vi bare på tall for 2004 og på forskjellen mellom andelen som har vært på et eller flere kulturtilbud de siste tre måneder, seks måneder og 12 måneder, er forskjellen ikke så enormt stor (tabell 1.25). Det store flertall har vært på et eller annet kulturtilbud i løpet av en tremånedersperiode. I en 12-månedersperiode har kun 6 prosent av befolkningen ikke vært på noe kulturtilbud.

En av fem eldre ikke på noe kulturtilbud i løpet av året

Det er nokså liten forskjell i aktiviteten mellom menn og kvinner. Derimot har folks alder en del å si for kulturaktiviteten også her. Blant barn, unge og unge voksne har så godt som alle vært på ett eller annet kulturtilbud i løpet av en seksmåneders-

periode og dermed også en 12-månedersperiode. Blant dem som er i alderen 67-79 år har om lag 30 prosent ikke brukt noe kulturtilbud siste seks måneder og 20 prosent ikke vært på noe tilbud de siste 12 måneder.

Også utdanning har betydning på dette kulturbruksnivået. Mens omtrent 80 prosent av dem med utdanning på ungdomsskolenivå har vært på et eller annet kulturtilbud siste seks måneder, er andelen 90 prosent blant dem med utdanning på videregående skole-nivå og nær 100 prosent blant dem med høyere utdanning.

Ni av ti i spredtbygde strøk på minst ett kulturtilbud i året

Forskjellene i bruk av kulturtilbud i forhold til bosted viser at det særlig er personer som er bosatt i spredtbygde strøk som skiller seg ut med noe lavere andel kulturbruk. Likevel er det slik at godt over 90 prosent av befolkningen har vært på et eller annet kulturtilbud siste 12 måneder både i storbyer, mindre byer og tettsteder og i spredtbygde strøk.

Kjønnskilte, men ikke alderskilte i bruken av scenekunst

Vi har hittil sett på bruken av alle kulturtilbudene under ett. Hvis vi snevrer det inn og bare ser på scenekunst, det vil si teater, ballett og opera/operette, får vi en noe annen sammensetning av brukerne (tabell 1.26). Mens kun 4 prosent har besøkt slike kulturtilbud i løpet av en uke, er andelen brukere i overkant av 50 prosent i løpet av 12 måneder. Det er en betydelig overvekt av kvinner som bruker slike tilbud. Mens godt under 50 prosent av mennene bruker slike tilbud per år, er det en andel på 60 prosent blant kvinnene. Derimot er det svært små forskjeller mellom aldersgruppene i bruken av denne typen kulturtilbud, bortsett fra de eldste.

Tabell 1.25. **Andel som har vært på minst ett kulturtilbud siste 3 md., siste 6 md. og siste 12 md. i ulike befolkningsgrupper. 2004. Prosent**

	Siste 3 md.	Siste 6 md.	Siste 12 md.
Alle	85	91	94
Menn	86	92	94
Kvinner	83	90	95
9-15 år	97	99	100
16-24 år	92	98	99
25-44 år	91	96	98
45-66 år	77	87	92
67-79 år	61	71	79
Ungdomsskole	72	79	83
Videregående skole	81	90	94
Univ./høgskole, kort	93	98	99
Univ./høgskole, lang	95	99	99
Tettbygd 100 000 el. flere	89	94	96
Tettbygd 20 000-99 000	91	95	97
Tettbygd under 20 000	84	91	95
Spredtbygd	77	86	92

Besøk på scenekunst øker med økt utdanning

Vi finner klare utslag i positiv retning mellom besøk på scenekunst og høyere utdanning. Det er en temmelig jevn økning i bruken fra lav til høy utdanning på alle tidsnivåer. Mens 2 prosent har vært og sett på scenekunst i løpet av en uke, er andelen 8 prosent blant dem som har lang universitets- eller høgskoleutdanning. For besøk siste 12 måneder er forholdet 26 mot 69 prosent.

Det er også slik at besøket på forestillinger med scenekunst øker med grad av tettbebyggelse i folks boområde. Mens 32 prosent har vært og sett på scenekunst siste tre måneder i de store byene, er andelen 23 prosent i spredtbygde strøk. Forholdet er 60 prosent mot 47 prosent de siste 12 måneder.

Tabell 1.26. **Andel som har vært og sett på scenekunst siste uke, siste 3 md., siste 6 md. og siste 12 md. i ulike befolkningsgrupper. 2004. Prosent**

	Siste uke	Siste 3 md.	Siste 6 md.	Siste 12 md.
Alle	4	27	41	52
Menn	3	21	35	45
Kvinner	6	32	47	59
9-15 år	7	30	43	53
16-24 år	5	31	41	52
25-44 år	4	25	42	55
45-66 år	4	28	43	54
67-79 år	3	19	29	38
Ungdomsskole	2	16	24	36
Videregående skole	3	23	37	48
Univ./høgskole, kort	6	34	55	66
Univ./høgskole, lang	8	43	57	69
Tettbygd 100 000 el. flere	5	32	48	60
Tettbygd 20 000-99 000	6	28	41	52
Tettbygd under 20 000	4	25	39	51
Spredtbygd	3	23	36	47

Seks av ti på konsert i løpet av året

I tabell 1.27 har vi slått sammen besøk på populærkonsert o.a. og klassisk konsert o.a. og får da tall for konsert totalt. Mens 61 prosent har vært på konsert totalt i løpet av siste 12 måneder, har 47 prosent vært på konsert med populærmusikk og 35 prosent vært på konsert med klassisk musikk. 21 prosent har dermed vært både på konserter med klassisk musikk o.a. og med populærmusikk o.a..

Kvinner går mest på konsert

Selv om forskjellen ikke er svært stor, viser tallene likevel at kvinner i større grad enn menn går og hører på konserter. De viser også at det særlig er unge og unge voksne som går på konserter. Andelen er lavere for de som er yngre og eldre enn disse gruppene. Andelen er lavest blant de eldste,

Tabell 1.27. **Andel som har vært på konsert siste uke, siste 3 md., siste 6 md. og siste 12 md. i ulike befolkningsgrupper. 2004. Prosent**

	Siste uke	Siste 3 md.	Siste 6 md.	Siste 12 md.
Alle	6	35	50	61
Menn	5	32	48	58
Kvinner	7	37	53	64
9-15 år	6	32	45	52
16-24 år	9	43	60	70
25-44 år	7	38	57	69
45-66 år	4	31	45	58
67-79 år	3	26	35	45
Ungdomsskole	3	22	32	41
Videregående skole	6	33	48	60
Univ./høgskole, kort	8	44	65	78
Univ./høgskole, lang	5	43	68	80
Tettbygd 100 000 el. flere	9	39	54	65
Tettbygd 20 000-99 000	5	30	46	61
Tettbygd under 20 000	6	35	52	62
Spredtbygd	4	32	48	58

men likevel har 45 prosent i aldersgruppen 67-79 år vært på en eller annen type konsert siste 12 måneder.

Det er også nokså klare trekk til at besøk på konserter øker med økt utdanning. Det er om lag dobbelt så stor andel som har vært på konsert siste 12 måneder blant dem som har lang universitets- eller høgskoleutdanning i forhold til dem som bare har utdanning på ungdomsskolenivå. Vi finner derimot ingen klar tendens til forskjeller i folks konsertbesøk i forhold til deres bosted.

1.6. Kulturbruk i utlandet

De faste spørsmålene i kulturbruksundersøkelsene skal fange opp kulturbruk i Norge. I 1991, 2000 og 2004 ble det stilt noen tilleggsspørsmål om nordmenns kulturbruk i utlandet.

Vi går mest på museer, utstillinger og så videre når vi er i utlandet

Tabell 1.28 viser at det er ganske betydelig aktivitet på kulturfronten blant nordmenn som reiser til utlandet. I 1991 var det 20 prosent av den norske befolkningen som hadde vært på museum, utstilling, kunstgalleri eller lignende i utlandet i løpet av de siste 12 måneder. Dette har økt til 27 prosent i 2000 og sunket noe igjen til 24 prosent i 2004. En betydelig andel nordmenn går også på konserter eller andre musikkarrangementer når de er på besøk i utlandet. Andelen som hadde vært på slike kulturtilbud i utlandet siste 12 måneder var på 8 prosent i 1991. Dette økte til 12 prosent i 2000 og holdt seg på samme nivå i 2004.

Noen færre har vært på sceneforestillinger enn konserter. 7 prosent hadde vært på teater, musikal, opera eller annen sceneforestilling siste 12 måneder i utlandet i

1991. Dette har økt til 10 prosent i 2004, det samme som i 2000. Mens 4 prosent hadde vært på kino i utlandet siste 12 måneder i 1991, var andelen 6 prosent i 2004. Besøk på idrettsarrangement har vært på det samme nivået.

Tabell 1.29 viser at det i 2004 ikke var noen store forskjeller mellom menn og kvinner i andelen som har vært på ulike kulturtilbud i utlandet siste 12 måneder. Det er en liten tendens til at kvinner i større grad enn menn har vært på teater, musikal osv og museer, utstillinger og så videre, mens menn i større grad har vært på idrettsarrangement.

Ungdom er helst på kino og idrettsarrangement i utlandet

Det er større forskjell mellom aldersgruppene. Mens så godt som ingen av dem i alderen 67-79 år hadde vært på kino i utlandet siste 12 måneder, er andelen høyest blant 16-24-åringene, med 13 prosent. Nesten identiske tall var det for idrettsarrangement. Det er også de unge som i størst grad har vært på musikkarrangement. Derimot er det aldersgruppene 25-44 år og 45-66 år som i størst grad har vært på museer, utstillinger og så videre. Barn og eldre har i minst grad vært på teater, musikal, opera og så videre.

Tabell 1.28. **Andel som har vært på ulike typer kulturtilbud i utlandet siste 12 måneder. 1991, 2000 og 2004. Prosent**

	1991	2000	2004
Kinoforestilling	4	6	6
Teater, musikal, opera eller annen sceneforestilling	7	10	10
Konsert eller annet musikkarrangement	8	12	12
Museum, utstilling, kunstgalleri el. lign	20	27	24
Idrettsarrangement	5	7	6

1.7. Besøk på profesjonelle tilbud og amatørtilbud

Hittil har vi sett på kulturtilbud generelt, uten å se på innholdet i tilbudene. En måte å vurdere tilbudene på er å se på om de er framført/utarbeidet av profesjonelle eller amatører. Dette kan si noe om kvaliteten på tilbudene, men ikke i absolutt forstand. Mange amatørtilbud kan ligge på et høyt kunstnerisk nivå. Amatørtilbud har dessuten ofte et lokalt preg, som kan gjøre dem spesielt interessante for det aktuelle publikum. I alle kulturbruksundersøkelsene fra og med 1994 er det skilt mellom bruken av profesjonelle tilbud og amatørtilbud.

Folk går helst på profesjonelle tilbud

Tabell 1.30 viser at andelen som går på profesjonelle tilbud når de går på ulike arrangement, er høyest for opera/operette. Og det har den vært i hele perioden fra 1994 til 2004. Mellom 1997 og 2000 sank andelen noe, men er fremdeles høyest av de tilbud som er med i tabellen. Der nest følger kunstutstilling, teater/musikal/revy og populærkonsert o.a. For alle disse tilbudene er folks besøk dominert av profesjonelle tilbud. For ballett-/danseforestillinger og klassiske konserter o.a. er besøket delt nokså klart på midten mellom profesjonelle forestillinger og amatørforestillinger. For alle disse tilbudene har andelen

besøk på profesjonelle tilbud forandret seg temmelig lite fra 1994 til 2004.

Minst bruk av profesjonelle tilbud blant barn, men er økende

Tabell 1.31 viser at det er liten forskjell mellom menn og kvinner i å gå på profesjonelle kulturtilbud i forhold til amatørtilbud. Dette gjelder både for året 1994 og 2004. Barn går i noe mindre grad enn de voksne på profesjonelle tilbud når de bruker tilbudene. Fra 1994 til 2004 har det vært en viss økning i bruken av profesjonelle tilbud i forhold til amatørtilbud i denne gruppen, slik at de nærmer seg mer vanene til de voksne. Det ser altså ut til å være en større grad av profesjonalisering også av barns kulturtilbud. Særlig er dette tydelig for kunstutstillinger og konserter.

Tabell 1.30. **Andel profesjonelle arrangementer blant dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent**

	1994	1997	2000	2004
Kunstutstilling	72	77	77	76
Teater/musikal/revy	68	68	68	65
Ballett-/danseforestilling	50	54	47	51
Opera/operette	93	95	85	85
Populærkonsert o.a.	66	62	67	70
Klassisk konsert o.a.	49	50	53	51

Tabell 1.29. **Andel som har vært på ulike typer kulturtilbud i utlandet siste 12 måneder, etter kjønn og alder. 2004. Prosent**

	Kjønn		Alder				
	Menn	Kvinner	9-15 år	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-79 år
Kinoforestilling	5	7	5	13	7	4	0
Teater, musikal, opera eller annen sceneforestilling	8	11	4	12	10	12	8
Konsert eller annet musikkarrangement	11	12	5	19	12	12	8
Museum, utstilling, kunstgalleri el. lignende	22	25	15	21	26	29	19
Idrettsarrangement	8	5	6	13	7	5	1
Antall svar	1 002	996	390	273	627	504	204

Det er en tendens til at de med lav utdanning i mindre grad går på profesjonelle tilbud enn de med høy utdanning gjør. Dette gjelder både for 1994 og 2004. Dette ser vi både innenfor teater, ballett/dans og konserter. Derimot er det lite som tyder på at husholdningsinntekten har noen betydning for om man går på profesjonelle eller amatørtilstelninger. Det er vanskelig å spore noen endring her mellom 1994 og 2004.

Tabell 1.32 viser forholdet mellom bruk av profesjonelle kulturtilbud og amatørtilbud i to ulike bostedsstrøk i landet, storbybefolkningen og befolkningen i spredtbygde strøk. Alle de fire undersøkelsene viser at storbybefolkningen i langt større grad bruker profesjonelle tilbud enn personer som bor i spredtbygde strøk.

Ser vi på 2004-tall, er forskjellen størst i bruken av profesjonelle forestillinger i

Tabell 1.31. **Andel profesjonelle arrangementer blant dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter alder, utdanning og husholdningsinntekt i kvartiler. 1994 og 2004. Prosent**

	Kunstutstilling		Teater/musikal/revy		Ballett/dans		Populærkonsert o.a.		Klassisk konsert o.a.	
	1994	2004	1994	2004	1994	2004	1994	2004	1994	2004
Kjønn										
Menn	74	75	64	64	51	57	67	69	48	50
Kvinner	71	77	70	67	49	48	64	72	50	51
Alder										
9-15 år	54	75	49	47	31	35	26	56	17	39
16-24 år	77	83	60	51	44	60	73	70	56	49
25-44 år	72	75	68	70	49	50	70	74	54	44
45-66 år	74	73	76	71	64	48	49	69	51	57
67-79 år	72	84	84	76	78	54	61	53	59	60
Utdanning										
Ungdomsskolenivå	67	76	58	59	38	41	57	58	33	43
Videregående skole	68	69	67	62	60	53	68	72	51	45
Univers./høgskole kort	78	84	80	71	41	62	80	72	62	58
Univers./høgskole lang	80	77	74	76	51	50	69	75	65	63
Husholdningsinntekt i kvartiler										
1. kvartil	75	73	71	60	70	50	70	70	54	56
2. kvartil	67	77	74	66	61	53	64	70	48	46
3. kvartil	65	71	60	63	39	41	60	70	38	46
4. kvartil	76	76	67	71	40	47	63	70	56	51

Tabell 1.32. **Andel profesjonelle arrangementer blant dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter bostedsstrøk. 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent**

	Tettbygd 100 000 el. mer				Spredtbygd			
	1994	1997	2000	2004	1994	1997	2000	2004
Kunstutstilling	88	87	90	88	71	58	65	64
Teater/musikal/revy	84	81	83	74	56	46	51	57
Ballett/danseforestilling	74	73	62	68	43	34	41	50
Populærkonsert	77	63	76	74	60	56	51	68
Klassisk konsert	64	66	71	69	35	38	40	45

storbyene når det gjelder kunstutstilling og klassiske konserter o.a.. Minst er forskjellen for populærkonserter o.a..

Denne forskjellen har naturlig nok sammenheng med tilbudet. De profesjonelle tilbudene er helst konsentrert om storbyene, der markedet er større enn i bygdene. I bygdene er derimot amatørtilbudet større. Man skulle likevel tro at kommersialiseringen innenfor kulturområdet ville føre til et mer omfattende profesjonelt tilbud også for bygdefolket. Dette gjenspeiles i liten grad i tallene i tabellen. Det eneste tilbudet der bruken ser ut til å gå i retning av mer profesjonalisering blant befolkningen i spredtbygde strøk, er klassiske konserter, medregnet samtidsmusikk, kor og kirke-musikk. Her har det vært en jevn økning de siste ti åra, fra 35 prosent profesjonelle tilbud i 1994 til 45 prosent i 2004. For de andre tilbudene er det ingen klar økning.

I storbyene ligger besøksandelen for profesjonelle tilbud på et temmelig høyt nivå, og endringene de siste ti åra har vært små.

Andelen profesjonelle forestillinger for teater/musikal/revy har ikke vært lavere i denne perioden enn i 2004. Muligens har amatørteateraktiviteten et oppsving i de store byene.

1.8. Kulturbruk og tilgjengelighet

Avstand til tilbudet har vesentlig betydning for kinobesøk

Er det slik at de som bor i nærheten av et kulturtilbud, i større grad benytter seg av et slikt tilbud enn de som bor lengre unna? Tabell 1.33 forteller litt om det. Det er en større andel kinogjengere blant dem som bor under 5 km fra en kino enn blant dem som bor minst 25 km unna. I 2004 var andelen 74 mot 47 prosent.

Den økningen som har skjedd i andelen som har gått på kino per år fra 1991 til 2004, gjelder likevel uansett om avstanden er kort eller lang til nærmeste kino. Dette gjelder de andre tilbudene også, men i varierende grad. For eksempel er det nokså liten for-

Tabell 1.33. **Andel som har brukt ulike kulturtilbud, etter hvor langt det er til nærmeste sted hvor slikt tilbud er tilgjengelig. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent**

		Kino- fore- stilling	Teater/ musikal/ revy	Klassisk konsert o.a.	Populær- konsert o.a.	Kunstut- stilling	Museum	Folke- biblio- tek	Idretts- arrange- ment
Under 5 km	1991	63	47	30	41	49	48	51	59
	1994	65	51	38	44	54	50	52	59
	1997	65	51	40	45	55	49	56	57
	2000	70	57	40	44	56	53	57	59
	2004	74	54	39	53	50	48	57	57
5-24 km	1991	55	45	27	30	40	39	46	48
	1994	60	44	35	37	42	46	48	58
	1997	59	45	38	37	42	44	44	44
	2000	64	49	36	38	39	42	44	50
	2004	67	51	33	45	40	42	47	48
25 km eller mer	1991	40	42	26	27	32	28	29	49
	1994	45	39	30	33	30	31	35	46
	1997	37	39	33	34	28	32	34	18
	2000	47	46	34	35	31	33	26	28
	2004	47	41	32	41	28	25	41	36

skjell på andelen som har vært på klassisk konsert siste 12 måneder blant dem som bor under 5 km fra et konsertlokale i forhold til dem som bor minst 25 km unna. I 2004 var andelen 39 prosent mot 32. Lignende forhold gjelder for besøk på teater/musikal/revy. Her var andelen som brukte et slikt tilbud i 2004 54 prosent blant dem som bor under 5 km unna et lokale med jevnlig teaterforestillinger, mens andelen var 41 prosent for dem som bor minst 25 km unna. Alt i alt er det tydelig at avstand kan ha betydning for bruken av kulturtilbud, men svært mange bruker slike tilbud også om det er lang avstand til nærmeste tilbud.

1.9. Kulturinteresse

Størst interesse for idrett og populærkonserter

I kulturbruksundersøkelsene fra og med 1994 er det blitt stilt spørsmål om interessen for å bruke ulike kulturtilbud. Disse tallene viser graden av interesse for tilbudene og eventuelle endringer i interessen over tid. Figur 1.12 viser at den største andelen av befolkningen sier at de er meget interessert i å gå og se på idrettsarrangement. I 2004 var det 21 prosent som svarte dette. Dernest følger populærkonsert o.a. med 16 prosent, kinobesøk med 14 prosent og biblioteksbesøk med 13 prosent. Lavest interesse har klassisk konsert med 5 prosent, opera med 3 prosent og ballett med 2 prosent meget interesserte.

Stabil interesse

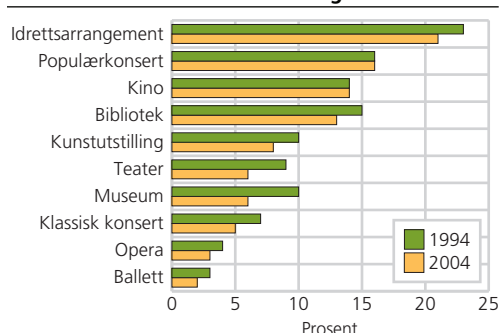
Andelen av befolkningen som sier de er meget interessert har ikke økt for noe kulturtilbud fra 1994 til 2004. For de fleste tilbudene har interessen holdt seg på omtrent samme nivå. Den tydeligste nedgangen i interesse gjelder besøk på museum, der andelen som sier de er meget interessert, har sunket fra 10 prosent i 1994 til 6

prosent i 2000. Interessen for teaterbesøk har også sunket, fra 9 prosent meget interesserte i 1994 til 6 prosent i 2004.

Minst interesse for ballett og opera

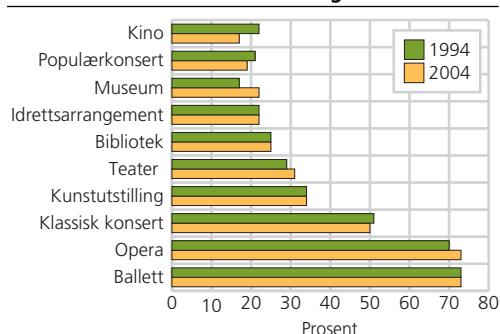
Ser vi på den motsatte enden av skalaen, det vi si de som sier at de ikke er interessert i kulturtilbudene, finner vi logisk nok at andelen er størst for opera og ballett. I 2004 var det 73 prosent av befolkningen som ikke var interessert i å bruke disse kulturtilbudene (figur 1.13). Dernest fulgte klassisk konsert med en andel på 50 prosent. Færrest er ikke interessert i å gå på idrettsarrangement, museum, populærkonsert o.a. og kino. I 2004 var det 17 prosent som ikke var interessert i å gå på kino.

Figur 1.12. Andelen som er meget interessert i å bruke ulike kulturtilbud i 1994 og 2004. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.13. Andelen som ikke er interessert i å bruke ulike kulturtilbud i 1994 og 2004. Prosent

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Flere er ikke interessert i å gå på museum

For de fleste kulturtilbudene har andelen ikke-interesserte holdt seg nokså stabil i tiårsperioden. Den største økningen i andelen som ikke er interessert finner vi for museumsbesøk. Andelen ikke interesserte økte fra 17 prosent i 1994 til 22 prosent i 2004. Andelen som ikke er interessert i opera, har også hatt en viss økning, fra 70 prosent i 1994 til 73 prosent i 2004. Omvendt er det for kinobesøk. Andelen som ikke er interessert i denne typen kulturtilbud har sunket fra 22 prosent i 1994 til 17 prosent i 2004. (For flere tall på utviklingen av kulturinteresse, se Vaage 2005).

Tabell 1.34 viser forholdet mellom interesse for å bruke ulike kulturtilbud og noen bakgrunnsvariabler. Igjen er gammakorrelasjonen brukt, som altså er en størrelse mellom +1 og -1. Jo større positiv sammenheng det er mellom variablene, jo nærmere er tallet +1 og mer negativ sammenheng jo nærmere tallet er -1. Er tallet nær 0, indikerer det at det ikke er noen sammenheng mellom variablene.

Tabell 1.34. **Gammakorrelasjon mellom interesse for å bruke ulike kulturtilbud og ulike bakgrunnsvariabler. 2004**

	Kjønn	Alder	Utdanning	Husholdningsinntekt	Bostedsstrøk
Klassisk konsert	-0,32	0,20	0,41	0,07	0,13
Kunstutstilling	-0,44	0,23	0,41	0,11	0,08
Ballett	-0,75	0,19	0,31	0,03	0,18
Opera	-0,52	0,43	0,35	0,08	0,22
Teater	-0,56	0,13	0,40	0,14	0,12
Bibliotek	-0,38	-0,04	0,32	-0,01	0,04
Kino	-0,11	-0,49	0,27	0,11	0,20
Populærkonsert	-0,20	-0,21	0,29	0,09	0,10
Museum	-0,13	0,16	0,37	0,08	0,05
Idrettsarrangement	0,28	-0,28	0,03	0,21	-0,03

Størst kulturinteresse blant kvinner

Ser vi på fordelingen mellom menn og kvinner, der kvinner er satt til -1 og menn er satt til +1, er det tydelig at det jevnt over er større kulturinteresse blant kvinner enn blant menn. Særlig er interessen større blant kvinner for å gå og se på ballett, teater, opera og kunstutstillinger. Besøk på bibliotek og på klassiske konserter er også mer interessante for kvinner enn for menn. Det eneste tilbudet der gammakorrelasjonen er positiv, gjelder idrettsarrangementer. Det betyr at menn er mer interesserte enn kvinner. Korrelasjonen er likevel ikke på noen måte så sterk for menn som ballettinteressen er i kvinnes favør.

De godt voksne er mest interessert i å gå på opera

Interessen for å bruke en del kulturtilbud er nokså klart korrelert med alder. Det er særlig tydelig at interessen for å gå på opera øker med alderen. Dette gjelder også i en viss grad for klassiske konserter og kunstutstillinger. Men det er også eksempler på det motsatte. Særlig er det synkende interesse med alder for å gå på kino. Det gjelder også for idrettsarrangementer.

Stor interesse for å bruke kulturtilbud henger sammen med høy utdanning

Alle de ulike tilbudene som er med i denne målingen, korrelerer positivt med økt utdanning i mer eller mindre grad. Særlig er sammenhengen sterk med interessen for besøk på klassiske konserter, kunstutstillinger og teater. Vi finner også nokså tydelige sammenhenger med museumsbesøk, besøk på opera, på bibliotek og på ballettforestillinger. Det eneste tilbudet der det ikke er mulig å snakke om noen sammenheng mellom interesse og utdanning, gjelder idrettsarrangement. Her er interessen nokså likt fordelt mellom personer på ulike utdanningsnivå.

Ifølge tabell 1.34 er det ikke noen sterk sammenheng mellom interessen for å gå på noe kulturtilbud verken for personenes husholdningsinntekt eller bostedsstrøk. Det er likevel i en viss grad sammenheng mellom interesse for idrettsarrangement og inntekt. Vi finner også at interesse for å gå på kino og på opera er noe høyere i de mest tett befolkede områdene i landet framfor spredtbygde strøk.

Sammenligner vi med en lignende oversikt fra 1994-undersøkelsen (Vaage 1996 s. 49), viser det seg at resultatene er nokså parallelle. Lite har med andre ord forandret seg på dette feltet de siste ti åra.

Synkende interesse blant brukerne av kulturtilbud

Vi har sett at interessen for de ulike kulturtilbudene har endret seg nokså lite de siste ti åra. Hva har skjedd med dem som bruker tilbudene, er det økende eller synkende interesse blant dem? Det er tydelig av tabell 1.35 at interessen for de ulike kulturtilbudene blant dem som bruker dem snarere har vært synkende enn stigende de siste ti åra. Både blant dem som går i teater, på opera/operette og ballett, har interessen for disse tilbudene sunket: Det er færre av dem som er meget interessert og flere er ikke interessert.

Tabell 1.35. **Andel av dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder som er meget interessert og ikke interessert i kulturtilbudet. 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent**

	Meget interessert				Ikke interessert			
	1994	1997	2000	2004	1994	1997	2000	2004
Kino	22	22	23	18	4	3	3	4
Teater	15	14	11	10	13	13	16	17
Opera	28	21	23	20	16	13	17	20
Ballett	17	14	10	11	32	34	37	44
Klassisk konsert	17	13	13	12	28	27	26	27
Populærkonsert	30	29	29	26	4	4	6	5
Kunstutstilling	20	19	16	16	12	9	12	11
Museum	16	17	14	11	5	5	7	7
Bibliotek	26	25	22	23	7	5	6	6
Idrettsarrangement	36	39	32	35	5	4	5	4

Tabell 1.36. **Andel av dem som har brukt ulike kulturtilbud siste 12 måneder som er meget interessert og ikke interessert i kulturtilbudet, alle og etter kjønn. 2004. Prosent**

	Meget interessert			Ikke interessert		
	Alle	Menn	Kvinner	Alle	Menn	Kvinner
Kino	18	16	20	4	3	5
Teater	10	6	14	17	26	10
Opera	20	24	18	20	17	21
Ballett	11	5	24	44	69	30
Klassisk konsert	12	10	13	27	29	26
Populærkonsert	26	23	28	5	6	5
Kunstutstilling	16	10	22	11	16	8
Museum	11	10	12	7	8	5
Bibliotek	23	17	28	6	9	3
Idrettsarrangement	35	38	30	4	4	5

Både for dem som går på kino, på klassisk konsert, på populærkonsert, på kunstutstilling, på museum og på bibliotek har andelen meget interesserte sunket. De som ikke er interesserte blant dem har derimot holdt seg på omtrent samme nivå fra 1994 til 2004. Det eneste tilbudet der interessen blant brukerne ikke har forandret seg i disse ti åra, gjelder idrettsarrangement. Her har både de brukerne som er meget interesserte og de som ikke er interesserte, holdt seg på samme nivå.

Vi ser altså at det er en stadig økende andel av dem som bruker en del kulturtilbud som ikke interesserer seg for det de går og ser på. Det må da i stadig sterkere grad være andre årsaker til at de bruker tid og penger på å gå i for eksempel teater, opera eller på ballett.

To av tre menn som ser på ballett er ikke interessert

Blant dem som bruker de ulike kulturtilbudene i løpet av et år er ikke interessen for kulturtilbudene jevnt fordelt mellom menn og kvinner. Tabell 1.36 viser det. Både blant dem som går og ser på teater, på ballett, på kunstutstilling og på bibliotek, er det både en større andel av kvinnene som er meget interesserte og en mindre andel som ikke er interesserte enn blant mennene. Blant dem som for eksempel har vært på en ballettforestilling i løpet av siste 12 måneder er det 30 prosent av kvinnene som sier at de ikke er interessert i å gå på ballettforestillinger. Blant mennene er andelen hele 69 prosent. Et annet eksempel er teater, der 14 prosent av de kvinnelige tilskuerne er meget interessert i dette kulturtilbudet, mens det blant mennene er 6 prosent.

Ut fra dette kan man muligens trekke den konklusjon at det for både menn og kvinner er en tendens til at det ikke bare

er genuin interesse som trekker folk til kulturtilbudene. Andre sosiale mekanismer ser også ut til å påvirke den kulturelle atferden. Og dette ser ut til å gjelde enda mer for menn enn for kvinner.

Klar sammenheng mellom bruk og interesse for kulturtilbud

Selv om en god del av dem som ikke er interessert i tilbudene likevel bruker dem, er det en temmelig klar sammenheng mellom interesse og bruk. Tabell 1.37 viser det. De som er meget interessert i kulturtilbudene har i langt større grad brukt tilbudene enn de som er mindre interessert. Særlig har de som ikke er interessert, en langt mindre brukerandel av alle kulturtilbudene enn de meget interesserte har. Det er for eksempel slik at blant dem som er meget interessert i opera har 44 prosent vært på en opera- eller operetteforestilling i løpet av et år. Blant dem som ikke er interessert i dette kulturtilbudet, en besøksandelen på 1 prosent per år. Blant de som er meget interessert i å gå på bibliotek, har 93 prosent vært på folkebibliotek i løpet av et år. Blant de som ikke er interessert, har 12 prosent brukt et slikt tilbud. Likevel er det slik at hele 27 prosent av de som ikke er

Tabell 1.37. **Andel som har besøkt ulike kulturtilbud siste 12 måneder, etter grad av interesse for tilbudet. 2004. Prosent.**

	Meget inte- ressert	En del inte- ressert	Lite inte- ressert	Ikke inte- ressert
Bibliotek	93	82	51	12
Kino	92	91	65	16
Idrettsarrangement	92	81	42	10
Kunstutstilling	89	68	44	14
Klassisk konsert	81	63	43	19
Teater	79	70	52	27
Populærkonsert	77	59	39	13
Museum	75	63	39	13
Ballett	53	39	18	7
Opera	44	30	9	1

interessert i å gå på teater, har vært på et slik tilbud i løpet av et år.

Til tross for at interessegraden kan være forskjellig blant publikum til de ulike kulturtilbudene, er det nok likevel slik at de som er meget interessert i å bruke dem også bruker dem mer enn andre. Tabell 1.38 viser at befolkningen som helhet er 6 ganger på folkebibliotek i løpet av et år. Blant de meget interesserte er antallet besøk på 21,7 ganger. Og mens gjennomsnittsbefolkningen går på 1,2 klassiske konserter i løpet av året, går de meget interesserte 6,1 ganger på slike konserter per år. Alt i alt ser vi at det er en klar sammenheng mellom interesse og bruk.

Tabell 1.38. **Antall besøk siste 12 måneder blant alle og blant dem som er meget interesserte i tilbudet. 2004**

	Alle	Meget interesserte
Folkebibliotek	6,0	21,7
Iddreftsarrangement	5,9	16,7
Kino	4,1	9,5
Kunstutstilling	1,4	6,3
Klassisk konsert	1,2	6,1
Populærkonsert	1,9	5,4
Museum	1,2	4,8
Teater	1,3	4,6
Ballett	0,3	3,2
Opera	0,1	1,6

Avstanden til kulturtilbud betyr mest for de ikke-interesserte

Blant de som er meget interessert i å besøke ulike kulturtilbud betyr det lite for kulturbruken om tilbudet er i nærheten eller lenger unna. Tabell 1.39 viser at besøk på de ulike tilbudene holder seg på et høyt nivå om tilbudet er under 5 km unna eller mer enn 25 km unna. Derimot ser det ut til at kulturbruken synker med økende avstand til tilbudet for de som ikke er interessert. Det går tydelig fram for kinobesøk og museumsbesøk. Dette indikerer at for de meget interesserte har avstand til tilbudet liten betydning, mens det kan ha klar betydning for dem som buker kulturtilbud selv om de ikke er interessert.

De ikke-interesserte går mer på profesjonelle tilbud

I undersøkelsen i 1994 var det en temmelig klar sammenheng mellom lav interesse for kulturtilbud og stor andel amatørforestillinger når man går og ser på kulturtilbudene (Vaage 1996, s. 54). Ti år seinere, slik tabell 1.40 viser, er ikke denne sammenhengen like klar. Vi ser sammenhengen helt tydelig for ballett- og danseforestillinger. Mens 35 prosent av de forestillingene de meget interesserte har sett på er amatørforestillinger, er andelen 62 prosent blant de som ikke er interessert i slike forestillinger. Den er delvis også til

Tabell 1.39. **Andel som har besøkt ulike kulturtilbud¹ siste 12 måneder, etter interesse og avstand. 2004. Prosent**

	Meget interessert			Ikke interessert		
	Under 5 km	5-24 km	25 km eller mer	Under 5 km	5-24 km	25 km eller mer
Bibliotek	96	87	:	16	14	:
Kino	91	95	81	26	10	1
Iddreftsarrangement	93	87	:	11	7	:
Kunstutstilling	90	89	89	15	16	11
Klassisk konsert	88	71	:	20	17	21
Teater	79	84	72	30	28	23
Populærkonsert	83	71	76	18	11	10
Museum	87	75	:	18	12	2

¹ For opera/operette og ballett/danseforestilling er tallgrunnlaget for lite til at de kan tas med i tabellen

stede for klassiske konserter. En slik sammenheng er derimot vanskelig å spore for kunstutstillinger, teaterbesøk, opera/operette og populærkonserter.

Totalt sett viser tallene for fordeling mellom besøk på amatørtilbud og profesjonelle tilbud at forholdet har forandret seg lite de siste ti åra. Det eneste unntaket er opera/operette, der besøk på amatørforestillinger har økt noe (Vaage 2005, s. 90). Og det har ikke blitt slik at de som er interesserte i de ulike kulturtilbudene i særlig større grad har begynt å gå på amatørforestillinger. Det er snarere slik at de som er litt eller ikke interessert i å gå på kulturtilbud i større grad har begynt å gå på profesjonelle forestillinger.

Kulturinteresse og sosial arv

Vi har foran sett på interesse for kulturtilbud og personers egne sosiale situasjon. Hva med de unges interesse i forhold til foreldrenes sosiale situasjon? Vi skal her se på foreldres utdanning og yrkesstatus.

Foreldrenes utdanning har betydning for interessen

Slik tabell 1.41 viser, har foreldrenes utdanning en viss betydning for de unges interesse for å bruke kulturtilbud. Barn og unge som har foreldre med utdanning på ungdomsskole- eller videregående skole-

Foto: Siri Boquist

Tabell 1.41. **Andel som er meget/ganske interessert og ikke interessert i ulike kulturtilbud blant personer 9-19 år, etter foreldres utdanning. 2004. Prosent**

	Ungdomsskole/videregående skole		Universitet/høgskole	
	Meget/ganske interessert	Ikke interessert	Meget/ganske interessert	Ikke interessert
Kino	74	2	74	2
Idrettsarrangement	65	9	68	12
Populærkonsert	55	19	50	21
Bibliotek	34	19	47	15
Museum	22	28	21	25
Teater	17	38	26	29
Kunstutstilling	12	50	15	43
Klassisk konsert	11	63	12	54
Ballett	4	80	11	70
Opera	1	86	5	82
Antall svar	264		191	

Tabell 1.40. **Andel amatørforestillinger blant dem som har besøkt ulike kulturtilbud, etter interesse for kulturtilbudet. 2004. Prosent**

	Meget interessert	Ganske interessert	Litt interessert	Ikke interessert
Kunstutstilling	21	23	29	24
Teater	38	25	36	48
Ballett-/danseforestilling	35	43	56	62
Opera/operette	19	9	14	18
Populærkonsert	28	28	39	27
Klassisk konsert	34	51	58	54

nivå, er omtrent like interessert i å gå på kino, idrettsarrangement, populærkonserter og museer enn de med foreldre som har høyere utdanning. Det er likevel en større andel av dem som har foreldre med høy utdanning som er meget eller ganske interessert i å gå på bibliotek, teater, ballett og opera enn dem som har foreldre med lavere utdanning. Og omvendt er det flere blant dem med foreldre med lav utdanning som ikke er interessert i å gå på teater, kunstutstilling, klassisk konsert og ballett. Det er altså en viss tendens til at

barn av personer med høy utdanning i noe større grad er interessert i den delen av kulturlivet som av og til kalles «høyverdig» enn andre barn er. Tall fra 1994-undersøkelsen gir et lignende inntrykk (Vaage 1996).

Ser vi på foreldres sosioøkonomiske status slik tabell 1.42 viser, er ikke forskjellene så store, men vi får noen nokså klare utslag. Barn av personer som har yrker med manuelt arbeid, slik som jordbruk, fiske, håndverk og transportarbeid, er mindre interessert i å gå på teater, kunstutstillinger og ballett enn de som har foreldre som er ledere eller har akademiske yrker.

Tabell 1.42. **Andel som er meget/ganske interessert og ikke interessert i ulike kulturtilbud blant personer 9-19 år, etter foreldres sosioøkonomisk status. 2004. Prosent**

	Yrker med manuelt arbeid		Ledere/ akademiske yrker	
	Meget/ganske interessert	Ikke interessert	Meget/ganske interessert	Ikke interessert
Kino	69	1	78	2
Idrettsarrangement	66	6	69	11
Populærkonsert	55	16	54	22
Bibliotek	33	21	36	19
Museum	17	28	21	30
Teater	15	44	21	28
Kunstutstilling	6	58	14	50
Klassisk konsert	10	66	11	62
Ballett	6	80	9	78
Opera	1	88	3	87
Antall svar	125		146	

Kino og idrett mest populært uansett hva foreldrenes sosiale status er

Alt i alt ser vi at barn og unges kulturinteresse fremdeles kan ha sammenheng med foreldres sosiale status, mest sannsynlig gjennom tillæring i hjemmet. Hva som er mest og minst populært av de ulike kulturtilbudene blant barn og unge, er likevel nokså sammenfallende uansett hva foreldrenes status er: Kino, idrettsarrangement og populærkonserter rager høyest, kunstutstillinger, klassiske konserter, ballett og opera havner nederst på lista.

Tabell 1.43. **Andel som har brukt ulike kulturtilbud¹ siste 12 måneder, etter interesse og avstand til slike tilbud. 2004. Prosent**

	Meget interessert			Ikke Interessert		
	Under 5 km	5-24 km	25 km eller mer	Under 5 km	5-24 km	25 km eller mer
Kino	91	95	81	26	10	1
Bibliotek	95	83	:	13	11	:
Klassisk konsert	88	71	77	20	17	21
Populærkonsert	83	71	76	18	11	10
Idrettsarrangement	93	87	:	11	7	:
Teater	79	84	72	30	28	23
Museum	87	75	37	18	12	2
Kunstutstilling	90	89	89	15	16	11

¹ Opera og ballett er ikke med i tabellen fordi tallgrunnlaget er for lite.

Foto: Siri Boquist

Kinobesøk avhengig både av interesse og avstand til kinosal

Både interesse for og avstand til et kulturtilbud har betydning for om man bruker det eller ikke. Tabell 1.43 viser hvordan disse faktorene henger sammen. Den viser at sammenhengen er avhengig av hvilket tilbud vi ser på. For kinobesøk er det tydelig at både interesse og avstand har betydning for andelen som går på kino per år. Blant dem som er meget interessert i å gå på kino, synker besøksandelen når avstanden til en kinosal er 25 km eller mer

i forhold til om avstanden er under 5 km. Forskjellen er særlig stor blant dem som ikke er interessert i å gå på kino: Mens 26 prosent av dem har vært på kino siste år når avstanden er under 5 km, er besøksandelen bare 1 prosent når avstanden er 25 km eller mer.

Også museumsbesøk er sterkt knyttet både til interesse og tilgjengelighet

Også museumsbesøk er sterkt knyttet til både interesse og om det er tilbud i nærheten. Blant dem som er meget interessert i å gå på museum, er det 87 prosent som har vært på et slikt tilbud dersom det er under 5 km til et slikt tilbud. Besøksandelen er 37 prosent dersom avstanden er 25 km eller mer. Blant dem som ikke er interessert i å gå på museum, har også avstanden stor betydning for om de bruker slike tilbud eller ikke.

For konsertbesøk, teaterbesøk og besøk på kunstutstilling, er det interessen i større grad enn tilgjengeligheten til et slikt tilbud som avgjør om man bruker tilbudet. Det er stor forskjell i besøksandelen mellom dem som er meget interessert og dem som ikke er interessert. Derimot er det ikke så stor forskjell i besøksandelen knyttet til avstand til tilbudet uavhengig av interesse.

